Budapest, 1903. Nyolcadik évfolyam. 67. szám. Hétfő, március 9.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A városok pénzügyei.

M. KIR. ORSZ. KÖNYVTÁR

Irta: *Éhen Gyula* országgyülési képviselő.

Budapest, március 8.

Gróf Montecucculi Raimund zseniális hadvezér volt, nemcsak azért, mert számos hadi tényei között Szent-Gotthardnál is fényes győzelmet aratott Köprili Achmed török nagyvezér felett; hanem azért is, mert minden háborunál három győzelembiztositó tényezőt ismert; s e három tényező: először a pénz, másodszor a pénz és harmadszor is a pénz.

Az ország városainak polgármesterei is tavaly már harmadizben jöttek össze, a városok jövendő sorsának javitása felett tárgyalandó és mindhárom alkalommal oda lyukadt ki töprengésük végső eredménye, hogy a városok szinvonalának megfelelő emeléséhez is csak pénz, pénz és ismét csak pénz szükséges.

A háromszor megismétlődött polgármesteri tanácskozások két szempontból érdemelnek kiváló figyelmet. Az egyik a városok lakosságának a polgármesteri tanácskozázok tényében demonstrativ módon megnyilatkozó közérzülete; a másik pedig a Montecucculi-féle elméletnek ismételt hangsulyozása, mely szerint Magyarország városainak modern alapon való kialakitásához és ujjászervezéséhez bizony csak pénz és pedig sok pénz kell.

Mindkét jelenség fontos és megszivlelendő.

Az első jelenség a föleszmélésnek, az öntudatraébredésnek élénk bizonyitéka; mely szerint városaink az egységes magyar állam kiépitésének és megszilárditásának nagy munkájában teljes lelkesedéssel résztvenni kivánnak; a másik jelenség pedig annak tudata, hogy a magyar városok jelenlegi szervezetükben és korlátolt anyagi viszonyaik között nem képesek eleget tenni azon nagy feladatoknak, melyekre intellektuális erejüknél és közgazdasági jelentőségüknél fogva hivatva vannak.

A magyar törvényhozás helyes érzékkel ismerte fel e jelenségek fontosságát, midőn az 1899. évi VI. t.-c. megalkotásával az 1901. évi december hó 31-éig terjedő időre kilátásba helyezte *a városok pénzügyeinek törvényhozási uton való gyökeres rendezését.*

Ezen nagyjelentőségü törvénybeli kötelezettségnek foganatositása természetszerüleg feltételezi, hogy a gyökeres pénzügyi rendezés már külön törvény által szabályozott uj szervezetükben találja a városokat; tehát oly végleges állapotban, melynek keretei modern tartalommal töltendők be; s amennyiben a városok emez intézmények létesitésére saját erejükből nem képesek, egy ujabban megalkotandó törvény fog gondoskodni az e célból szükséges anyagi eszközök előteremtéséről.

A cél és intenció tehát világos. Ennélfogva világos az is, hogy a városok pénzügyeinek gyökeres rendezéséről mindaddig szó sem lehet, mig a városok rendezéséről szóló külön törvény megalkotva nincs; mert csakis az ezen törvény által osztályozott városoknak hivatásuk szerint való szükségletei szabják meg a törvény kötelességszerü gondoskodásának helyes arányait.

Miután azonban a városokat ujból szervező külön törvény az 1901. év végéig megalkotva nem lett, elmaradt az ennek következménye gyanánt alkotott 1899. évi VI. t.-c. végrehajtása is; illetőleg ennek fentidézett tartalma szerinti foganatositása az 1901. évi XVIII. törvénycikkel 1904. évi december hó 31. napjáig elhalasztatott.

E meghosszabbitásból tehát azt következik, hogy az 1904. évi december hó 31-ik napjáig nem pusztán a városszervezési külön törvény, hanem ezzel összefüggésben a városok pénzügyeinek gyökeres rendezését tartalmazó törvény is megalkotandó; amint hogy azt a legmagasabb trónbeszéd, emezt pedig a meghosszabbitásról szóló törvény kilátásba helyezik.

Ha tehát logikailag ez igy van: akkor a városoknak is kötelességükben áll vagyoni viszonyaiknak helyes mérlegét a legreálisabb alapon akként odaállitani, hogy a rendezett pénzügyi viszonyok között megteremtett uj szervezet valójában megfeleljen a hozzáfüzött nagy feladatoknak.

A cél az, hogy a városok mint az egységes magyar állam kiépitésének és megszilárditásának legyenek számottevő tényezői. E cél pedig ugy érhető el, ha a városok mint a kulturának és közgazdasági életnek faktorai ugy ezen vonatkozásukban, valamint magyar nemzeti irányban is hiven és becsülettel teljesitik hazafias feladataikat.

Az emporiális jelleget nyert városok egyuttal a modern hygienia követelményeinek megfelelő módon rendezendők be, tehát az ezen cél betöltéséhez szükséges intézmények létesitéséről és ezek fedezetéről szintén a megalkotandó törvényben kell gondoskodni.

Az a hely, ahol egészséges ivóvizről akár vizvezeték, akár artézi vagy fúrt kutak létesitésével gondoskodva nincs, hol a csatornázás hiányzik; hol a szemétkihordás rendezve nincs; hol a helyi közlekedést biztositó szilárd utcaburkolás nem létesült: s ahol minden telek talaját a szemét- és pöcegödrök tartalma fertőzteti állandóan: az a hely nem város, hanem cifra házakból épült falu, ennek tiszta és üde levegője nélkül.

Kétséget sem szenved, hogy a városok

REGÉNY

AZ UJ MAGDOLNA

— REGÉNY —

Irta: WILKIE COLLINS

(35)

Tizenharmadik fejezet.

Az idegen nőt keresik.

Grace Roseberry, aki rejtekhelyéből eddig mindent hallott, most felismerte a belépő hölgyben a ház urnőjét és gyorsan visszavonult, hogy meg ne lássák az ebédlőből.

Mintha lábai gyökeret vertek volna, ugy állt meg lady Janet a küszöbön, amikor öcscsét és fogadott leányát ebben a helyzetben meglepte.

Grace leroskadt a legközelebbi székre, mig Julian mellette állva maradt. Szinte elkábult a most észlelt fölfedezéstől; némán és rémülten szegezte tekintetét a leányra és kivüle semmit sem látott, semmit sem hallott.

Lady Janet törte meg a csendet. Elkeseredve és szigorban fordult öcsese felé:

— Csakugyan, mr. Julian Gray! — mondá. — Jobb lett volna, ha visszatértekor csak engem talált volna itt. Most már nem tartóztatom. Most már azonnal elhagyhatja a házat.

Julian találva érezte magát és megfordult nénje felé. Lady Janet az ajtó felé mutatott. Jelenlegi állapotában ez szivébe hasitotta. Máskor tekintettel volt nénje korára és helyzetére, most nem, és igy szólt:

— Ön, ugy látszik, elfelejti, lady Janet, hogy nem vagyok az ön szolgája. Komoly okok, amelyeket ön nem ismer, arra kényszeritenek, hogy itt maradjak, bár ön felszólitott, hogy hagyjam el házát. Nyugodt lehet, sokáig nem fogom igénybe venni vendégszeretetét.

E szavaknál Mercy felé fordult, aki szemérmetesen reá irányitotta szemeit. Tekintetük találkozott és csakhamar elült a lelkében duló heves vihar. Részvétteljes szomoruság töltötte el szivét, a részvét Mercy iránt; mert csak most értette meg, mennyit szenvedett ez a leány. Ha már ama ismeretlen bünös nő iránt részvéttel viseltetett, százszorta nagyobb mértékben érezte a részvétet e leány iránt és amaz ismeretlen nő nemes természetébe vetett hite Mercyvel szemben meggyőződéssé fokozódott. Ismételten nagynénje felé fordult és szólt:

— Ez a nő egyedül vele akart valamit tudatni, de eddig nem tette meg. Ez az oka és egyuttal a mentség is hosszabb ittidőzésemre.

Lady Janet még ama benyomás hatása alatt állott, amelyet a szobába való belépésekor érzett. Ezért hangosan és meglepődve nézett Julianra, mintha még most is sértené Horace Holmcroft jogát és hozzá jegyese jelenlétében. A leány adja magyarázatát Julian viselkedésének.

— Grace! — kiáltá a lady, — hallotta ennek az embernek szavait? És ön nem válaszol semmit? Emlékeztetnem kell. — Itt megszakadt szava. Amióta fiatal barátnőjét ismerte, most először nem hallgatott az arra, amit ő beszélt. Mercy csak Julianra gondolt, mert tekintete azt mondotta neki, hogy végre megértette őt!

Lady Janet még egyszer a legszigorubb szavakkal öcseséhez fordult, ilyen keményen még nem beszélt hozzá soha:

— Ha van még érzéke a tisztesség iránt, — mondá — becsületről nem is beszélek, ugy azonnal hagyja el e házat és szakitson meg minden összeköttetést e nővel. Ne mentegetődzzék; amit beléptem alkalmával láttam, elég, hogy mindent megértsek.

— Ön félreérti, amit látott — válaszolt Julian nyugodtan.

— Talán azt is félreértettem, amit alig egy órával ezelőtt nekem bevallott? — felelt lady Janet.

Julian egy nyugtalan pillantást vetett Mercyre.

— Ne beszéljen róla — suttogta. — Még meghallhatja.

— Hát talán nem tudja, hogy ön szerelmes belé?

— Hála istennek, sejtelme sincs róla.

Olyan komolyan mondta e szavakat, hogy lady Janet megingott hitében. Az öreg hölgy egy lépést hátrább ment és ugy megzavarodott, hogy nem tudta, mitevő legyen, vagy mit mondjon.

Csöngetett; ekkor kopogtattak az ajtón. Egy szolga jött be, zavart tekintetén világosan olvasható volt, hogy nem jó hirt hoz.

Lady Janet, e pillanatban nagyon felizgatva, ez ártatlan ember megjelenését valóságos sértésnek tekintette.

— Ki hivta önt? — kérdé élesen. — Ki engedte meg, hogy bennünket zavarjon?

A szolga valami bocsánatfélét dadogott.

— Bocsánat, asszonyom. Csakis mr. Julian Gray-jal akartam beszélni.

— No, mi ujság? — kérdé Julian.

A szolga habozott és zavartan tekintett lady Janetre, aztán az ajtó felé, mintha már megint kivül szeretne lenni.

— Nem tudom, sir, vajjon megmondhatom-e itt, — válaszolt.

Lady Janet azonnal kitalálta, miről van szó.

— Tudom, mi történt — mondá. — Az az utálatos személy megint behatolt ide. Igazam van-e, vagy nincs?

A szolga segélyt kérve nézett Julianra.

— Igaz-e, vagy nem?

— Igaz, asszonyom.

(Folytatása következik.)

---

uj szervezése és berendezése tetemes anyagi áldozatot követel. Éppen azért a városok pénzügyeinek gyökeres rendezése előtt minden város vagyonleltára tüzetes revizió alá veendő és megállapitandó, vajjon a közvagyont képező objektumok és intézmények kellőleg kihasználvák-e. Mert ha ez az eset fenn nem áll: akkor a felügyelő hatóság gondoskodjék a meglevő vagyonság megfelelő jövedelmezéséről.

Azok a szükségletek tehát, melyeket az uj szervezés és berendezés megkövetel, elsősorban a város közvagyonának és közintézményeinek okszerü kihasználásából nyert jövedelmekből fedezendők. A városi lakosság adózása pedig csak oly mértékben veendő igénybe, hogy annak közteherviselőképessége csorbát ne szenvedjen.

S amennyiben azon rendelkezésre álló anyagi eszközök a szükséges fedezetet nem nyujtanák, csak az esetben áll elő az államnak törvényhozási uton érvényesitendő azon kötelezettsége, hogy a városok által, átruházott hatáskörben teljesitett állami funkciók rekompenzációja gyanánt kiegészitőleg hozzájáruljon a szükséges évi kiadások fedezéséhez.

Hogy ezen hozzájárulás mily összeget tesz ki s hogy az állam azt mely forrásból meriti, arról ezuttal nem szólunk. De az előttünk fekvő adatokból vázlatos képet nyujtunk a vidéki városok vagyoni viszonyairól, melyekből hozzávetőlegesen kombinálhatunk az állami hozzájárulás arányait illetőleg.

Magyarország vidéki városainak folyó évi költségvetéseiben 50.000 koronától 2,000.000 koronáig terjedő változatban, közel 50,000.000 korona rendes kiadás szerepel; 15 százaléktól egész 85 százalékig váltakozó községi pótadóval.

Ezen rendes kiadásból a személyi kiadások átlaga 27 százalék; az iskolai kiadások átlagos százaléka 10 százalék; a szegényügyi átlag pedig 1·50 százalék.

E három tétel tehát kimeriti az 50,000.000 rendes kiadásnak 38.50 %-át.

Hol vannak még tehát a gazdasági, utcavilágitási, közegészségi, ut-, utca- és mütárgyak fenntartására vonatkozó kiadások, az adók és a katonai kiadások s a kulturális célokra szánt egyéb szükségletek, valamint azon „különfélék", melyek lépten-nyomon felmerülnek?

A 15—85 %-os pótadók mellett tehát merő lehetetlennek látszik, hogy vidéki városaink, kizárólagosan saját anyagi erejükre támaszkodva, képesek legyenek megfelelni azon követelményeknek, melyeket tőlük a külön városi törvény által statuálandó uj szervezet és berendezkedés teljes joggal megkiván.

Ám ha Magyarország 120 városának vizvezetékkel és csatornázással való ellátására 120.000,000 koronát számitunk és az átruházott hatáskörben teljesitett állami funciók rekompenzációja fejében a 27 százalékos személyi kiadásokból 7 százalékot, a városokban levő népiskolák államositása esetén pedig a 10 százalékos iskolai kiadásokból szintén 7 százalékot számitunk, akkor is a 120.000,000 koronára terjedő legszükségesebb hygienikus berendezések igényelte költségekre összesen csak 7.000,000 korona évi törlesztés esik.

Magyarország összes vidéki városainak folyó évi 50,000.000 korona rendes kiadásával szemben Budapest székes főváros költségvetése megközelitőleg 36,000.000 korona rendes kiadást tüntet fel. — Pedig hát hol van még ez a sokmillió korona, melyet az állam jórészben a székesfőváros érdekében évenkint áldoz?

Rossz hazafi volna az, ki az állam részéről hozott anyagi áldozatot Budapesttől megirigyelné. — Budapest székesfőváros a hazának egyik legszebb disze; nemzetünknek szemefénye, büszkesége. Legyen még szebb, nagyobb és virágzóbb. De hát tán már azok a szegény vidéki városok is rászolgáltak arra, hogy a magyar alkotmány visszaállitásának ötödik évtizedében az állam részéről oly felsegélyezésben részesüljenek, hogy ezáltal az egységes magyar állam megizmosodásának számottevő faktoraivá válhassanak.

BELFÖLD

A magyar fürdőkért.

Budapest, március 8.

Az országház delegációs-termében tegnap délelőtt egy órakor a képviselőházi ülés szünete alatt a szabadelvüpárti képviselők zöme érdekes és fontos értekezletet tartott. Az értekezlet tárgya az a törvényjavaslat-tervezet volt, amelyet a miniszterelnök mint belügyminiszter az általa kinevezett forrás- és fürdőügyi-bizottságban a saját elnöklete alatt letárgyaltatott és magáévá tett, s amelyet hozzájárulás, illetve a pénzügyi kérdés végleges megoldását célzó inditványozás végett a pénzügyminisztternek legutóbb átküldött. Az értekezleten résztvettek:

Angyal József, Apáthy Péter, Babó Lajos, Ballagi Géza, Baross Jusztin, gróf Batthyány Lajos és Tivadar, Bauer Antal, Bay Lajos, Berzeviczy Albert, gróf Bethlen Sándor, Blaskovics Ferenc, Bogyay Máté, Bolgár Ferenc, Boncza Miklós, Bónis István, Brezovay László, Bujanovics Gyula, Bauer Mihály, Chernel György, gróf Csáky Lajos, Ciocán János, Daniel Gábor, Dobiecki Sándor, Domahidy Elemér, Dókus Ernő, Erdély Sándor, Eben Gyula, gróf Esterházy Mihály, Gajáry Géza, Gorove László, Haydin Imre, Henczy Hugó, Heltai Ferenc, Hertelendy László, Hieronymi Károly, Holczer János, Hollaky Imre, Issekutz Győző, Jakabffy Imre, Kammerer Ernő, Kende Péter, Kiss Ernő, Konkoly-Thege Miklós, Kubinyi Géza, Latinovits Géza, Lator Sándor, László Mihály, Lendl Adolf, Lindner Gusztáv, Mayer Károly, Melzer Vilmos, Mihályi Péter, Miklós Ödön, Mikszáth Kálmán, Molecz Dani, Molnár József, Morzsányi Károly, Münnich Aurél, Nagy Ferenc, Nagy Mihály, Nagy Sándor, Neumann Armin, Óváry Ferenc, Pfrdner Ferenc, Rabár Endre, Radvánszky György, Révai Mór, Rubinek Gyula, Rudnay Sándor, Sacelláry György, Samassa János, Sághy Gyula, Sándor József, Sandor Pál, Simó Lajos, Smialovszky Valér, Sréter Alfréd, Steiner Ferenc, Szabó Ferenc, Szájbély Gyula, Szeless József, Szemere Miklós, Szentiványi Árpád, Szentiványi Gyula, Székely György, Szivák Imre, Szombathy György, Szőts Pál, Sziklay Ede, gróf Teleki Sándor, gróf Tisza István, Török Bertalan, gróf Thoroczkay Miklós, Urmánczy Nándor, Veszter Imre, Vészi József, Vietoris Miklós, Vuja Péter, gróf Wass Béla és Werner Gyula.

Az értekezletet összehivó *Münnich* Aurél, miután a megjelentek felkérték az értekezlet vezetésére, előadta az ügy állását, amely szerint a fürdőtörvényjavaslat teljesen kész s csak a pénzügyminisztertől függ, hogy az legközelebb a törvényhozás elé kerüljön.

Ezután Münnich Aurél országgyülési képviselő felkérte *Smialovszky* Valér országgyülési képviselőt, hogy a törvényjavaslat tervezetét ismertesse.

Az előadó szerint a javaslat célja az első balneológiai kongresszuson született meg s lényege az, hogy az 1876. évi közegészségügyi törvény XIV. fejezetének a fürdőkről szóló 9. szakasza külön törvénybe foglaltassék s a modern követelmények, nevezetesen a hazai fürdőző közönség érdekeinek első sorban való szem előtt tartásával módosittassék és kiegészittessék. E célból a fürdővállalatok a hazai iparvállalatok módjára bizonyos kedvezményekre szorulnak és miként az ipari vállalatok a technikai tőkéjy fejlesztésével emelkedhetnek, akként a fürdővállalatok a kényelem és szórakozás fokozása utján juthatnak nagyobb virágzásra.

A javaslat célja tehát, hogy az állam az olyan fürdőtelepeket, amelyek nem a vállalkozók véletlen ötletének, illetőleg akaratának köszönik létüket, hanem melyek természeti szépségeiknél és energiáiknál fogva szép jövővel kecsegtetnek és amelyek ki nem használása nagy közgazdasági veszteséggel járna, de tőkeszegénységük és az állandó hitel minden formájából való kizártságuk folytán nem rendelkeznek a haladást előmozditó feltételekkel, vegye pártfogásába, segitse az adóságok kiegyenlitésében, ruházza fel illetékmentességgel, részesitse méltányos kisajátitási előnyökben és mindenekfelett a beruházásokra való tőke minél könnyebb megszerzésére, hogy az ilyen fürdőhelyek gyors és biztos fejlődésének mi se álja utját.

A törvényjavaslat-tervezet a kedvezmények tekintetében olyképp rendelkezik, hogy ezek az ipari vállalatoknak nyujtott kedvezmények keretében, de a gyógyhelyek és források természetéhez simulva mozgjanak. Ezeket a kedvezményeket a törvényjavaslat-tervezet bizonyos megszoritásokkal a földmivelésügyi kormány inditványára az üdülőhelyek javára is biztositja.

A kisajátitási kérdésnek a javaslat keretébe való bevonása és megoldása még nébai *Szilágyi* Dezső és gróf *Tisza* Lajos kezdeményezésére történt, akik mint a Tátravidék lelkes látogatói nagy mozgalmat inditottak e fontos kérdés célszerü megoldása érdekében; ennek köszönhető tehát, hogy e fontos kérdés tárgyalása, amelyet *Szivák* Imre országgyülési képviselő dolgozott fel, nemsokára a törvényhozás elé kerül.

A törvényjavaslat tervezetét, az érdekeltek igényeinek komoly méltatása mellett három balneologiai kongresszuson tárgyalták le s már 1894-ben nyujtotta át a balneologiai egyesület ezen tervezetet a Wekerlekormánynak. 1895—1899-ig több ankét foglalkozott ezen kérdéssel, mig végre *Széll* Kálmán miniszterelnök kinevezte az országos forrás- és fürdőügyi bizottságot, amelyben az ország legkiválóbb szakemberei véglegesen letárgyalták és megszövegezték a javaslatot, amelyet a miniszterelnök most már másodizben küldött át a pénzügyminiszternek, az ügy legfontosabb részében, a hitelkérdésben való kedvező állfoglalás végett, amennyiben ennek megoldására több különböző mód lehetséges.

E módok ismertetése után *Nagy* Ferenc nyugalmazott államtitkár szólalt fel, kiemelve e pénzügyi kérdés megoldásának különös nagy fontosságát és sürgősségét.

Az értekezlet végül egyhangulag elfogadta az elnöklő *Münnich* Aurélnak azt az inditványát hogy az értekezletből emlékiratot adnak át a pénzügyminiszternek, amelyet az összes érdeklődő képviselők aláirni s támogatni fognak.

Országos birói kongresszus.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, március 8.

Az ország összes elsőfolyamodásu biróságainak birái impozáns számban gyültek ma egybe az ország különböző részeiből, hogy fővárosi kartársaikkal együttesen felemeljék tiltakozó szavukat a fizetésrendezési törvényjavaslatnak a birói karra vonatkozó sérelmes része ellen. Ez az első eset a birói szervezet életbelépte óta, — tehát 30 év óta — hogy az eddig csendben és komolyan dolgozó birói kar most váratlanul kilépett a nyilvánosság elé és egy országos birói kongresszuson emelte fel tiltakozó szavát.

A budapesti büntetőtörvényszék esküdtszéki termében gyülekeztek délelőtt 10 óra tájban a birák s csakhamar zsufolásig megtelt az ország összes törvényszékeinek kiküldötteivel a tágas terem.

Kevéssel 10 óra után *Fuchs* István budapesti keresk. és váltótörvényszéki biró mint az előkészitő bizottság elnöke a bizottság nevében üdvözölte a kongresszust s inditványozta, hogy kérje fel a kongresszus elnökül *Horváth* Ferenc budapesti törvényszéki elnököt társelnökökül pedig *Megyery* Géza nyiregyházai törvényszéki elnököt és dr. *Stipl* Károly kecskeméti törvényszéki elnököt. A kongresszus az inditványt egyhangu lelkesedéssel elfogadta.

A megválasztott elnökök elfoglalván helyeiket, *Horváth* Ferenc, a kongresszus elnöke ugy a saját, mint két elnöktársa nevében megköszönte a kongresszusnak beléjük helyezett bizalmát. Ezután örömét fejezte ki afölött, hogy Magyarország birói kara a birói szervezet életbelépte után 30 év multa egy gondolatban találkozott. Az ember szinte önkéntelenül kérdezhetné, vajjon hiányzott-e a birói karban eddig az együttérzés? Erre azt kell felelnünk, hogy az együttérzés eddig igen gyönge lábon állott. A fővárosi biróságok birái alig ismerték egymást. Vidéken az egy törvényszék területén élő és működő birák sem ismerték egymást. Pedig hát volt elég sérelem és ezzel együtt ok arra, hogy egymással megismerkedve, szövetkezve vállvetve igyekezzenek együttes erővel a baj elhárítására. Hogy a birói kar a lefolyt 30 év alatt nem vitte a nyilvánosságra sérelmeit, ezt a kar önérzetének tulajdonitja, mely nem akart kérkedni a nyilvánosság piacán sérelmeivel. Ha most, 30 év multva végre felszisszent a birói kar, annak nagy okának kell lennie. Ezen bajoknak megállapitása képezi a mai kongresszus feladatát. Annyit azonban konstatálhat, hogy ezen egyérelmü feljajdulásra nagy sérelem adhatott okot. Hiszem, — ugymond — hogy a magyar birói kar, a mai kongresszusi tárgyalások folyamán hivatásával járó komolysággal és magasztossággal fogja tárgyalni ezeket a sérelmeket. Nem a szavak élessége, hanem az érvek komolysága által fogunk tekintélyt szerezni mai tanácskozásaink. A kongresszust ezzel megnyitottnak jelentette ki.

A jegyzői tisztségre felkérte *Abrahám* Ignác karánsebesi törvényszéki birót és dr. *Tóth* Miklós budapesti albirót.

Dr. *Adler* Lipót törvényszéki biró (Pécs) kérdést intéz az ügyrendet illetőleg az iránt, hogy a szavazás a hozandó határozatok felett mi módon történik: egyénenként-e, vagy pedig törvényszékenként?

Mielőtt azonban az *elnök* erre felvilágositást adott volna, kijelentette, hogy a kérdés még most korai. Majd a szavazás elrendelésénél jöhet csak szóba.

Ezután dr. *Doleschall* Alfréd egyetemi magántanár, a budapesti büntetőtörvényszék birája, mint az előkészitő-bizottság előadója ismertette mély figyelemmel hallgatott előadói beszédében a fizetésrendezési törvényjavaslatnak a birói karra vonatkozó sérelmes részét.

Szokatlan és — nyiltan kimondom — aggályos jelenség — ugymond — hogy midőn az I. folyamodásu m. kir. biróságok pléniuma a szervezetnek fennállása óta első izben megalakul, akkor nem ünnepelni, hanem óvást emelni gyültünk egybe. Méltán gondolkodóba ejtheti nemcsak azokat, akiket elsősorban megilet, hanem az egész magyar társadalmat, hogy a birói kar, amelytől megszokták, hogy zajtalanul, szinte a klastromlakosnak csöndjében és viszszavonultságában áldozva az igazságszolgáltatás oltárán hogy a magyar birói kar, mely sohasem kutatta a reánehezedő kötelességeknek a viszontszolgáltatáshoz, az elismeréshez és a méltánylóshoz viszonyitott arányát, amelynek hivatása magasztosságából meritett büszkesége mindenkoron ül-

totta, aminthogy most is tiltja hogy akár az erkölcsi, akár az anyagi rekompenzáció terén maga vagy tagjai számára könyöradományokat gyüjtsön, vagy bár csak el is fogadjon: hogy ez a testület szoikus nyugalmában szinte hirtelenül megmozdult és a testületi egységes szellem feltédézésével az összetartózandóság érzetében a közös és együttes védelem szükségességében plénummá alakult. Mert — és hozzájárulásuk biztos tudatában, alkalomszerünek és indokoltnak tartom annak hangos kiemelését — ezuttal is nem tüntetni, nem támadni, kizárólag védekezni gyültünk össze. Ami mindenkinek, az utolsó földönfutónak is meg van engedve, hogy feljajdulhon, ha igazságtalanság éri vagy fenyegeti, az nem lehet megtiltva a birónak sem, akinek legideálisabb hivatásszerü feladata a gyöngének védelme az erőssel szemben, az igazságnak diadalra juttatása az igazságtalanság felett. Megvédeni jöttünk elsősorban egyetemleges kari érdekeinket, az anyagiakon felül az erkölcsieket. A magyar birói kar nem viseltethetik közönnyel anyagi existenciájának államhatalmu szabályozásával szemben, legkevésbé akkor, amidőn az államtisztviselők javadalmazásának megjavitását egész vonalon fogunatba veszik és ezenkő ben — különböző mértéknek alkalmazásával kizárólag és egyes-egyedül az I. folyamodásu királyi biróságokat mellőzik, sőt — részben — az eddigi állapottal szemben le is sülyesztik. Azonkivül, hogy birák vagyunk, emberekként is érzünk és követelünk, mint egyének és családtók is létezni és érvényesülni óhajtunk.

A megalázás ellen óvást emelni, az érdemetlen büntetés ellen tiltakozni és a birói különállás közjogi garanciáinak sértet en fenntartasát követelni: ezek képezik a mai kongresszusnak feladatát.

A birói hatalomnak a végrehajtóhatalomtól függetlenségének biztositására a birói hatalom gyakorlásáról rendelkező 1869. IV. t.-c. élére állitották azt az elvet: „Az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkü önitetik. Sem a közigazgatási, sem a birói hatóságok egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak. A biró függetlenségnek ugy a közhatalommal, mint egyesekkel szemben való biztositására kimondották, hogy kinevezett birónak megállapitott fizetése le nem szállitható, hogy a birói állás minden más hivatallal im kompatibilis. Kimondották, hogy a biró minden néven nevezendő mellékkeresettől el van tilva. Az 1871. VIII. t.-c.-ben különlegesen állapitották meg a birák felelősségét, speciális birói hivatali büntetteket szerveztek meg. Az 1871 : XXXII. törvénycikkben törvénybe iktatták a birák és birósági személyzetnek járandóságait oly módon. hogy a birák, a közigazgatási tisztviselőkkel szemben előnyös kiváltságos javadalmazásba helyeztettek. ami az 1871 : XXXI. törvénycikk 11. §-ával biztositott korpótlékban is nyert kifejezést. Ezen törvényes rendelkezések képezték az 1893 : IV. törvénycikk megalkotásáig az elsőfolyamodásu királyi biróságoknak pragmatikáját. Ezen birói pragmatika tisztaságán az első rést az 1893 : IV. törvénycikk ütötte, midőn a tisztvise ők javadalmazása cimén a biráknak és birósági hivatalnokoknak különállását az általános fizetési osztályokba való beolvasztás által megszüntette."

Ezután áttért előadó a fizetésrendezési törvényjavaslatra s különösen annak indokolására, mely — szerinte — dicséretreméltó őszinteséggel konstatálja, hogy a fizetésrendezésnek az első folyamodásu birákra és ügyészekre vonatkozó része részben ki nem elégitő, részben pedig hátrányos eredménynyel jár. Hogy amig a VIII. fizetési osztályba csoportositott többi államtisztviselők 800 korona, a birák csak 400 korona fizetésemelésben részesülnek, ugy hogy Budapesten a fizetésrendezés a birákra és az albirákra nézve tényleges illetményeiknek nem emelésével, hanem részben csökkentésével fog járni és ők a fizetésrendezés előnyeit csakis végállátásuk esetében fogják élvezni. (Zajos derültség.) A miniszter mindezt azzal indokolta, hogy a rendszer kedvéért történt. A tanárok fizetését felemelték, a birákét leszállitották, az is a rendszer kedvéért történt? A rendszer érdekében megszüntették a korpótlékot is. De a rendszer mellett az uj tanári pótlékokat szervezték. A birák, egyszóval, erkölcsi vereséget szenvedtek az egész vonalon.

Ezután ismertette a beadott inditványokat s ezek kapcsán rátért a kongresszus feladatára, mely az, hogy óvást kell emelni a méltatlan és érdemtelen bánásmód miatt és testületileg felhivni az illetékes tényezők figyelmét annak veszedelmére. Óvást kell emelni az I. foku biráknak és ügyészeknek a fizetési osztályokba akként történt besorolása ellen, amely a testület egyenes diskvalifikációjával azonos.

Inditványozta az albirói és alügyészi cim megszüntetését. Ami az állandó birói szervezet kérdését illeti, amelynek eszméjét a tegnapi előkészitő értekezleten pendítette meg dr. *Kemény* Zoltán szolnoki törv. biró, ezt nem tartja a mai kongresszus tárgyának. Előadó végül a következő inditványt terjesztette a kongresszus elé:

Küldessék ki egy bizottság, mely az összes birói sérelmeket s ezek orvosiási módját memorandumba foglalja össze.

A birói kar fizetését külön törvénynyel szabályozza a kormány.

A memorandum az összes táblai elnököknek, a kormány tagjainak, az igazság-, vallás- és közoktatási és földmivelési miniszterekenek nyujtassék át Végül a birák magához az ősforráshoz, a királyhoz is, akitől birói hatalmuk gyakorlásának jogát nyerték — forduljanak panaszaikkal, illetve sérelmeikkel. A felség, aki a birói alapszervezeti törvényt egy nagynevü miniszterével megalkotta, bizonyára orvosolni fogja sérelmeiket.

Percekig tartó taps és éljenzés fogadta az előadó inditványait, amelyeket a kongresszus egyhangulag el is fogadott.

Balog Béla karánsebesi biró inditványára a kongresszus köszönetet szavazott dr. *Doleschall* Alfréd előadónak s egyhangulag elhatározta, hogy nagyérdekü előadói beszédét kinyomatja s megküldi az összes biróságoknak és az ügyvédi kamaráknak.

Dr. *Kemény* Zoltán inditványára a kongresszus az állandó birói szervezet megvalósitására és az előmunkálatok megejtésére bizottságot küldött ki *Horváth* Ferenc elnöklete alatt. E bizottság tagjai: Lippe Vilmos táblai biró. Megyery Géza kuriai biró törvényszéki elnök, Gödry Sándor, dr. Kemény Zoltán, dr. Nagy Aladár, dr. Knorr Kálmán, Fuchs István, Andorffy Károly birák és dr. Hipl Károly törvényszéki elnök.

Dr. *Adler* biró (Pécs) inditványára a kongresszus holnap délelőtt dr. *Hipl* Károly kecskeméti törvényszéki elnök vezetése alatt küldöttséget küld az igazságügyminiszterhez, hogy jóakaratát kikérjék. Ez a küldöttség hétfőn délelőtt 11 órakor gyülekezik a polgári felebbezési biróság I. számu tanácstermében s a minisztert az országházban keresi fel.

Dózsa Ferenc törvényszéki biró (Torda) inditványára a kongresszus köszönetet szavazott a budapesti törvényszék biráinak a kongresszus előkészitésének munkálataiért. Ezután *Megyery* Géza társelnök a kongresszust berekesztette.

KÜLFÖLD

A marokkói lázadás. *Tangerb*ől táviratozzák: A kormányzóhoz érkezett, február 27-ikén kelt levél jelenti, hogy a pretendensnek sikerült 40 hivével együtt menekülni az ain-medinai mészárlás elől és a hegyek közé szökni. *Senatsiá*ból e hó 1-éről érkezett jelentés szerint a *pretendens* a Riff elé vonulitában tanácskozást tartott. amelynek befejezése után a *törzsfőnökök egyikét bántalmazta*, mire ez *földre teperte* őt és azzal vádolta, hogy ő az oka minden szerencsétlenségnek, mely az északi törzseket érte. Az összes jelenlévő férfiak segitettek a *pretendenst megkötözni* és hirnököket küldtek *El Menebhi* hadügyminiszter táborába, hogy közöljék vele a pretendens elfogatását. Annak biztositására, hogy a pretendenst négy nap alatt kiszolgáltatják a hadügyminiszternek, egy tuszt hagytak hátra.

HIREK

Budapest, március 8.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 28-ikán uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldnessük tovább.

— Személyi hir. *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester kedden, kétheti szabadságidőre eltávozik a fővárosból. Helyettese ez idő alatt *Horváth* János tanácsos lesz.

— Ferenc József-rend. A király a személye körüli miniszter előterjesztése folytán *Szádvik* Gyulának, az első szabadalmazott dunagőzhajózási társaság hajózási felügyelőjének, sokévi buzgó szolgálata elismeréseül, a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— A pápa fogadása. Rómából táviratozzák: A *pápa* ma délben a trónteremben fogadta a bécsi, berlini és belgiumi zarándokokat, összesen 5000 embert. Dr. *Lapponi* hiába kérte a pápát, hogy kimélje magát; a pápa kijelentette, hogy jól érzi magát és nem hagyhatja figyelmen kivül kötelességét és nem várathatja meg tovább is hiveit, akik messziről jöttek hogy neki hódoljanak. A zarándokok elvonultak a szentatya előtt, aki áldást osztott, de beszédeket nem mondott. *Gruscha* és *Kopp* biborosok jelen voltak a fogadásnál. A pápát élénk óvációkban részesitették.

— Rákóczy emlékezete. A kir. József müegyetem mérnök-daloskőre igen szépen sikerült hazafias ünnepélyt rendezett a tóváros közelében fekvő Martonvásáron. Az ünnepély a fejérmegyei árvaház helyiségeiben folyt le, melynek nagytermét a kora esti órákban ellepte *Fejérvármegye* közönségének szinejava. Ott volt többek között dr. *Fiáth* Pál főispán, *Huszár* Ágoston alispán és a megyei tisztviselők legnagyobb része, valamint sok fővárosi vendég. Az ünnepélyt *Gyapay* Pál nyitotta meg lelkes beszéddel. Azután *Csontos* Andor földbirtokos emelkedett hangu felolvasása következett a *Rákóczy* korszak történetéről. A kor érzelmeit igen szépen illusztrálta kurucnótákkal. Közben a mérnök-daloskör kurucdalokat énekelt tárogató kisérete mellett. Ezenkivül *Szőke* Margit Sipos: Cinka Panna cimü nótáját énekelte el nagy hatással és *Acsay* Ferenc énekelt még néhány szép kurucnótát. Az ünnepély után társasvacsora volt. Báró *Fiáth* főispán az egyetemi ifjakat éltette, akiknek sorából *Petrovics* Kálmán és *Kováts* István szólalt fel, tanuskodva az egyetemi ifjuság hazafias érzelmei mellett. Vacsora után igen kedélyes táncmulatság volt.

— Kitüntetett utkaparó. A király, mint a hivatalos lap jelenti, a személye körüli miniszter előterjesztése folytán *Prisztás* Mihály nyugalmazott állami utkaparónak sokévi hü és buzgó szolgálata elismeréseül az ezüst érdemkeresztet adományozta.

— Tolsztoj Lujza hercegnőről. Egy new-yorki lap londoni levelezője a minap közétette *Tolsztoj* Leó levelét, amelyben a népszerü orosz iró itéletet mondott Lujza hercegnő viselkedéséről. A levél ezekkel a bibliai szavakkal kezdődött ugyan: Ne itélj hogy meg ne itéltessél! Utóbb azonban élesen elitélte Lujza hercegnő eljárását. Ez a levél, amelynek tartalma éles ellentétben áll Tolsztoj már ismert felfogásával, arra birta a *Berliner Tagblatt* egy tudósitóját, hogy megkérdezze Tolsztojt, nem volna-e hajlandó itéletét megokolni. A berlini ujságiró egyuttal alaposan informálta Tolsztojt a hercegnő sorsának minden egyes fázisáról. Erre Tolsztojtól a következő levelet kapta:

Levelét megkaptam és azt hiszem, hogy önnek tökéletesen igaza van. Első levelem története a következő: Egy Morisson nevü ur azt irta nekem, hogy hallotta, hogy Lujza hercegnőre müveim nagy befolyással vannak. Megkérdezte tőlem, hogy mit tartok a hercegnő viselt dolgai felől. Gyöngélkedtem, rosszkedvü voltam, magam nem akartam irni, leányomnak tollba mondtam tehát azt a választ, amelyet Morisson urnak küldöttem. Az volt a szándékom, hogy a levelet ujra átnézem, de leányom másnap már elküldötte anélkül, hogy átnézhettem volna. Minthogy én ugyis elégedetlen voltam levelem kemény hangjával és keresztténytelen szellemével és ámbár nem számitottam arra, hogy a levél a nyilvánosság elé kerül, *Morrisson* urnak a következőket irtam: „Nagyon sajnálom, hogy a levelet, amelyben Lujza hercegnő viselkedéséről birálatot mondtam, megirtam önnek. Nincs erkölcsi jogom arra, amit tettem, és belátom, hogy olyan emberlétemre, aki Krisztus mintaképe szerint él, nem lett volna szabad ezt a levelet megirnom." Ezenkivül még még ugyanaznap még levelet irtam W. T. nevü barátomnak Angliába és arra kértem, hogy ha véletlenül Morrissonhoz intézett levelem nyilvánosságra jutna, jelentse ki az angol lapokban sajnálkozásomat e levél felett. Köszönöm levelét és ismétlem, hogy olyan emberlétemre, aki Krisztus törvényei szerint törekszik élni, nem tartom jogosnak, hogy követ vessek arra a szerencsétlen asszonyra. Végtelenül sajnálom, hogy keményszavu és keresztténytelen levelem napvilágot látott. Önre bizom, hogy ezzel a levelemmel belátása szerint rendelkezzék.

Tolsztoj.

— A Békeegyesület közgyülése. A magyar szent korona orsz. Békeegyesülete ma délelőtt a Pénzintézeti Tisztviselők helyiségeiben tartotta meg rendes évi közgyülését dr. *Emmer* Kornél udvari tanácsos elnöklete alatt s nagyszámu előkelő hölgy és férfiközönség jelenlétében. A nagy közönséget a béke eszméjén kivül *Győry* Ilona felolvasása vonzotta a közgyülésre.

Az *elnök* szép megnyitóbeszédében elsőnek *Győry* Ilonát üdvözölte. ki mielőtt uj hazájába (Anglia) költöznék amelyet szellemével és szeretetreméltóságával magának meghódított — szives volt arra vállalkozni, hogy a közgyülés napirendjét egy igen becses pontjai gazdagitsa s a mai közgyülésnek különös fényt kölcsönözzön. Majd áttér az egyesület céljaira s igy folytatta: Szilárd a hite, hogy az igazságot érvényesitő *jogeszme* végezetül diadalmaskodni fog, az ököljog barbársága felett. Folytassuk — igy fejezte be az elnök beszédét — müködésünket a humanizmus. a jogeszme a szabadság, felvilágosodás és kultura nevében és érdekében, mert nagy dolgokban már akarás is érdem.

A zajos tetszéssel fogadott beszéd után *Gergely* Ede főtitkár felolvasta jelentését, melyből a következőket emeljük ki: *Josipovich* Géza alelnök lemondott tisztségéről. Az egyesület tavaly 20 taggal szaporodott s igy most a tagok száma 565-re szaporodott fel. Majd hosszasan beszámol az egyesület kebeléből kiindult párbajellenes szövetség eddigi működéséről. A jelentés tudomásulvétele után megválasztották a tisztikart és a választmányt. Második alelnök lett: *Gyurkorics* György orsz. képviselő, harmadik alelnök: *Zipernovszky* Károly müegyetemi tanár, jegyző: *Földes* Imre iró. A választmány ki lett egészitve a következő tagokkal: gróf *Batthyány* Gézáné, *Jókai* Mórné, *Stark* Lipótné, *Odor* Emilia, *Dessewffy* Arisztid, *Ambrozovics* Béla, dr. *Szalay* Mihály *Onódy* Adolf egyetemi tanár, dr. *Fehér* Jenő, *Glück* Frigyes, *Kossuthányi* Géza, *Rothauser* Miksa és *Strasser* Izidor. Számvizsgálók lettek: *Halmos* Zoltán és dr. *Lers* Vilmos.

Ennek utána *Földes* Imre előterjesztette *Kende* Lajos pénztáros számadásait s a közgyülés ugy a pénztárosnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta.

Végül *Győry* Ilona felolvasása következett „a mult év és jövendő szózata" cimen. A felolvasóné sok poézissel, majd erős drámai szinekkel, nagy tudással és tetszetős tormában fejtegette az ember és az államélet fejlődését, a háboru borzalmasságait és a béke apostolainak működését.

Lelkes taps és éljenzés követte a sikerült felolvasást, melyért az egyesület nevében dr. *Emmer* elnök mondott köszönetet. Dr. *Szalágyi* Aurél inditványára Győry Ilonát az egyesület tiszteletbeli tagjául választotta. *Csiky* Kálmánné mondott még néhány köszönő és búcsuszót a jelenvolt hölgyek nevében, mire a közgyülés véget ért.

— **Házasság.** Dr. *Goldner* Adolf fővárosi gyakorlóorvos, a magyarországi szociáldemokrata-párt ismert nevü vezére, ma délben házasságra lépett *Scheiber* Berta kisasszonynyal. A házasságkötés a VI. kerületi anyakönyvi hivatalban folyt le.

— **A tót tulzók részvéte.** A turócz-szent-mártoni *Narodnie Noviny* nemcsak hogy képviseltette magát *Mudrony* Pál ügyvéd által *Rieger* László temetésén és koszorut küldött ravatalára „a tótok nevében" feliratu szalaggal, hanem sürgönyt is intézett egy cseh államférfiuhoz, amely igy hangzott:

Küldjük önnek legmélyebb részvétünk kifejezését az ön és az egész nemzet vesztesége fölött. Mint mindenben, ugy az ujságirás terén is csillag volt és példánykép. Isten vigasztalja meg önt. *A Narodnie Noviny* szerkesztősége.

A turócz-szent-mártoni polgárság(?) ekképpen kondoleált sürgönyben:

— Azt a veszteséget, amelyet ön, az ön szülővárosa és az egész cseh nemzet a jó apa, az első polgár és a legkiválóbb cseh férfi halálával szenvedett, mi is érezzük önnel. Vigasztalja önt elévülhetetlen bire.

Megszólalt természetesen a *Slovensky Spevovol* (daloskör) is ekképpen:

— Az ön apjának hős szelleme minket is sokszor erősitett küzdelmeinkben; szivesen daloltuk az ő kovácsdalát és tanultunk tőle érezni és élni a nemzetért.

— **A mentők működése.** A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület február hóban összesen 441 esetben nyujtott első segélyt; első segélyben részesült 240 férfi, 189 nő és 12 gyermek. Közülök 232-en sebészi bántalmakban 124-en belbajokban, 56-an egyéb bajokban szenvedtek. 29-en pedig öngyilkosságot, illetve öngyilkossági kisérletet kővettek el, az utóbbiak közül 2-en meghaltak. A mentőket ez évben 1880 esetben, az egyesület fennállása ótá (1887. május 8.) pedig 147.412 esetben vették igénybe.

— **A tisztviselők fizetésrendezése.** *Debreczen*ből táviratozzák: A debreczeni és hajdumegyei állami tisztviselők köre Kazinczy Gábor táblabiró elnöklésével ma gyülést tartott a fizetésrendezés ügyében. A gyülés elhatározta, hogy hálás köszönetét nyilvánitja a javaslatért és kifejezi azt a reményét, hogy a javaslat mielőbb megvalósnl. Módositani kivánják azonban a javaslatot. A gyülés kivánsága szerint ugyanis az osztrák fizetési rendszer kiterjesztendő volna a három alsó fizetési osztályra is. 1600 koronánál kisebb fizetés ne legyen. Az automatikus előléptetés kombinálandó az eddigi fokozatos rendszerrel. A megüresendő helyek feltétlenül sorrendben töltendők be. Az igy szervezendő előléptetési rendszer öt év alatt megvalósitandó volna. A szolgálati idő beszámitása ne vessen hátra senkit még fokozatban sem. Az 1902. évre jövett 3 millió osztassék ki a tisztviselők között, esetleg külön törvénynyel is. Az uj előléptetések és kinevezések 1903. juliustól volnának számitandók. Ezen kivánságokat memorandumban megküldi a gyülés a kormányelnöknek, a miniszereknek és az országgyülési képviselőknek.

A beregszászi állami főgimnázium tanári testülete tegnap tartott ülésében elhatározta, hogy dr. *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszterhez, továbbá dr. *Boncz* Ödön osztálytanácsosboz mint a hetes-bizottság elnökéhez üdvözlő és köszönő feliratot intéz a fizetésrendezési törvényjavaslat készitése alkalmával a tanárok érdekében kifejtett buzgóságukért.

— **Halálozás.** *Tomcsányi* László elhunyt volt országgyülési képviselőnek holttestét ma reggel helyezték ravatalra az Entreprise emberei a zöldia-utcai gyászházban. A ravatal az elhunyt lakásának dolgozószobájában van fölállitva, ahol a halott diszes érckoporsóban nyugszik délszaki növények közt. A temetés hétfőn délután fél négy órakor lesz.

Tornyay Schosberger Rezsőné szül. *Brüll* Teréz vasárnap meghalt. A boldogult urinő mindössze 32 éves kort ért el, de ritka szivjósága, nagy müveltsége nagyon sok szimpatiát tudott kelteni egyénisége iránt, most pedig halála mély szomoruságot nemcsak családja körében, de mindazok közt, kik vele életében érintkeztek. A temetés folyó hó 10-ikén délelőtt 10 órakor lesz a gyászházból. (Andrássy-ut 98. sz.)

— **Az elhagyott férj fogása.** Egy Fernand *Galinard* nevü párisi kereskedelmi alkalmazottat elhagyta a felesége. Hiába próbálkozott, nem sikerült visszatéritenie a fészkébe. Arra ötlete támadt. El is mondotta barátainak. Megtudta, hogy az asszony egy fogadóban egy kis butorozott szobát vett fel. Hát, mondotta, majd kibérli a szomszédos szobát, öngyilkossági komédiát játszik el és az majd meghatja a feleségét. Ugy is tett. Aztán az történt, hogy a keze reszketett és ahelyett, hogy a revolver golyója jelentéktelenül sebesitette volna meg, a tüdejébe hatolt. Mire a kórházba vitték a szerencsétlen férjet, meg is halt.

— **Gondnokság alá helyezett kamarás.** A kassai kir. törvényszék *Berzeviczy* Egyed császári és kir. kamarást jogerős végzéssel gondnokság alá helyezte.

— **Öngyilkos egyéves önkéntes.** *S.-A.-Ujhely*ről táviratozzák: *Kelner* Ernő budapesti szekerészönkéntes, aki szülei látogatására itt időzött, ma agyonlötte magát. Az öngyilkosság okát hozzátartozói nem is sejtik.

— **A világ leghosszabb alagutja.** Domodossolából táviratozzák, hogy a Simplon áttörése immár jelentékenyen előrehaladt. Ez lesz a világ leghosszabb alagutja, amennyiben 19.731 méter, mig a Szent-Gotthárd alagut hossza 14.944 méter. A simploni alagut már 1901-ben elérte az Arlberg tunnelt, melynek hossza 10.250 méter. De időközben nagy nehézségek állottak elő és félő volt, hogy az alagut 1904. májusig, a kikötött szerződési terminusig nem lesz készen. De ujabban a nehézségek elháritattak és a 20 kilométeres tunnel, melyet 1898. augusztus 1-én kezdtek épiteni, idejében meg fog nyilhatni. Az alagut kettős aknáju lesz, ami még csodálatosabbá teszi a hatalmas épitkezést. Az alagutat a tavaly elhunyt *Brandt* mérnök tervei szerint épitik.

— **Rendőri hirek.** *Gruber* Augusztina svájci születésü 25 éves francia nyelvtanárnő Izabella-utca 83. számu lakásán törrel melbe szurta magát. A mentők a Rókus-kórházba vitték. — *Sturm* Vince 62 éves asztalos az Orczy-téri piacon ma reggel hirtelen rosszul lett és meghalt. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. — Tegnap este *Szmikál* István 45 éves cipész átmászott az eskü-téri hidépités keritésén, észrevétlenül a hid közepére jutott, ahonnan a Dunába ugrott. A parton levő halászok még idejekorán észrevették, utána eveztek és sikerült élve kimenteni. A mentők a Rókus-kórházba szállitották.

Bittó István.

— 1822—1903. —

Budapest, március 8.

Megint szegényebb lett közéletünk egy férfiuval, aki valamikor az ország élén állván, élete alkonyán is megőrizte magának a jók tiszteletét és becsülését. *Bittó* István, Magyarország volt miniszterelnöke halt meg, akinek kormányzása idejébe esik az első komoly kisérletek hazánk pénzügyeinek rendezésére. Sok lelkes és hazafias szándék füződik Bittó törekvéseihez, és ha ő azokat meg nem valósithatta, ez annak a politikai áramlatnak tulajdonitható, amely már kormányzása kezdetén a fuzió közeledtét hirdette. Maga Bittó is közreműködött a fuzióban, amidőn *Ghiczy* Kálmánt megtette pénzügyminiszternek, s mégis amikor alig egyesztendei uralom után visszalépett az ellenzékbe ment át. Az utolsó Deák-párti kormányelnök mint egyszerü képviselő kérlelhetlen ellenfele volt mindvégig *Tisza* Kálmánnak s mindazoknak a kormányoknak, amelyekkel szemben az egyesült ellenzék és később a nemzeti párt ellenzéki állást foglalt el. Tekintélyes szavát ismételten hallatta fontosabb kérdésekben azóta is, de a parlamenti küzdőtérről távol élt és csak *Széll*-kormány szolgáltatott elégtételt a sokszor megbántott férfiunak, amidőn kineveztette a főrendek közé. De már ekkor az aggkor terhei gyötörték Bittót, ugy hogy nem vehetett részt a főrendiház munkájában.

*

Bittó István évek óta betegeskedett az asztma bántotta. Ehhez a kellemetlen bajához hozzájárult még az influenza is, ugy, hogy a tél beállta óta ki nem mozdult a lakásából. Kezelőorvosai dr. *Kétly* Károly udvari tanácsos, egyetemi rektor és *Imrédy* Béla, a Vöröskereszt-kórház főorvosa voltak, kik többször meglátogatták és a nyugalmat ajánlották neki. Bittó mindennek dacára az egész napot mindig fönn töltötte és olvasással, irással foglalkozott. Tegnap kissé jól is érezte magát, s ma reggel, mikor a komornyikja bement hozzá, már haldoklott és néhány perc alatt, minden nagyobb szenvedés nélkül, meg is halt. Holttestét ma délután tették koporsóba az Entrepise emberei és ugyancsak még ma délután ravatalra is tették az *Andrássy-ut* 70. szám alatt levő palotában. A beszentelés valószinüleg kedden délután lesz, mely után a holttestet Bittó születési helyére, a pozsonymegyei Sárosfára szállitják és ott fogják eltemetni. Halálának hirére az országházra, a Nemzeti Kaszinóra és szabadelvüpártkörre kitüzték a gyászlobogót.

Bittó István született Sárosfán, Pozsony vármegyében 1822. május 3-án. Atyja, a megye alispánja nagy gonddal neveltete; kitünő tanuló volt és midőn Mosonban megyei szolgálatba lépett, kitünő hivatalnoknak bizonyult és megnyerte a nép szeretetét. 1848-ban képviselőnek választották, el is ment Debreczenbe és Szegedre, a világosi fegyverletétel után pedig kibujdosott. 1851-ben megengedték neki, hogy hazatérhessen és Somogyban élt visszavonultan, gazdaságának. Az 1861. és 1865. országgyüléseken a szigetvári kerületet képviselte, s midőn ott 1869-ben megbukott, Abrudbányán választották meg. Nem annyira szónoki tehetsége által tünt ki, mint ügyessége s munkássága által, melyek megnyerték részére Deák bizalmát. Az országgyülésnek alelnöke, a pénzügyi bizottságnak, majd az 1870-iki magyar delegációnak elnöke volt. Horvát Boldizsár visszalépése után Andrássy reá bizta az igazságügyi tárcát és ezt Lónyay alatt is 1872 őszéig megtartotta. Ezen időbe esik az uj igazságügyi szervezet életébe léptetése, a királyi kinevezéstől függő birák kinevezése. Lónyay kabinetjéből Bittó még annak bukása előtt kilépett és 1872 októberben a Ház elnökének választatott. A rövid életü Szlávy-miniszterium után 1874 márciusban megbizatást nyert miniszterium alakitani. Ez volt az utolsó kisérlet tisztán a Deák-párt alapján képezni kormányt és annál nehezebben sikerült, mert magában a pártban nagy töredék követte Lónyayt, más meg Sennyeyt. Bittó feladatát csak az könnyitette meg, hogy pénzügyminiszternek sikerült megnyernie Ghyczy Kálmánt. Ekkor történtek az első komoly kisérletek a pénzügyek rendezésére. Midőn Tisza 1875 február 3-án kijelentette a közjogi alap elismerését és ezáltal a pártok uj alakulása kezdődött, Bittó visszalépett. Azóta mint képviselő és midőn nem nyert mandátumot, mint magánember él. Ő az egyetlen volt miniszterelnök, ki nyiltan az ellenzékhez csatlakozott.

Bánffy a Lipótvárosi Kaszinóban.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, március 8.

Az ország egyik legnépszerübb társasköre, a *Lipótvárosi Kaszinó* báró *Dóczy* Lajos lemondása folytán uj elnököt választott. Báró *Bánffy* Dezső főudvarmester felé fordult a Kaszinó tagjainak egyhangu bizalma és ez alkalomból természetesen lelkesen ünnepelték a volt miniszterelnököt.

A közgyülésen, amelynek különösebb érdekességét ez az elnökválasztás adta meg, *Ballai* Lajos miniszteri tanácsos a kör alelnöke elnökölt, aki rövid megnyitóbeszédében utalt arra, hogy a Kaszinó a lefolyt évben is hiven megfelelt céljának és hivatásának. A társas érintkezés fejlesztésén kivülanyagi erőihez mérten támogatta a humanizmust és a hazai kulturát s mindenkor kivette részét a nemzet szivét érintő örömben és bánatban. Azután sajnálkozással jelentette a közgyülést vezető alelnök, hogy báró *Dóczy* Lajos, a kaszinó elnöke, a tisztségéről, egyéb elfoglaltságára való hivatkozással, lemondott, de kijelentette, hogy mint választmányi, vagy akár egyszerü tag is, szivesen résztvesz a kaszinó közhasznu tevékenységében.

A közgyülés mély sajnálattal vette tudomásul az elnök lemondását.

Ezután dr. *Fried* Vilmos titkár bemutatta a választmány évi jelentését, amely kiemeli, hogy elmult évi működését az a tudat irányitotta, hogy a kaszinónak mint társadalmi intézménynek fokozott mértékben kötelessége a polgári erkölcsök és a hazai kultura eszméinek előmozditásában hathatósan közreműködni. Ez irányzatnak felelt meg, amikor fiatal hazai müvészek alkotásait anyagi erejének megfelelően megvásárolta, amikor dijat adott a képzőművészet támogatására, amikor résztvett Kossuth Lajos születése 100 éves fordulójának ünnepén, amikor részese volt a Tisza Kálmán halálával bekövetkezett országos gyásznak, amikor koszozut küldött *Zola* Emil ravatalára, amikor kivette részét Prielle Kornélia ünnepléséből. Ezenkivül bőven gondoskodott a tagok szellemi szórakoztatásáról. A kaszinó tagjainak száma a mult év végén 1278 volt. A közvagyon 65,582 K.

A közgyülés a jelentést és a zárszámadásokat tudomásul vette s elfogadta a jövő évi költségirányzatot. Miután még a számvizsgáló bizottságba *Demjén* Ignácot, *Zala* Adoltot és dr. *Rosenberg* Sándort küldték ki, az elnök tudtul adta, hogy a tisztujitás során egy *elnök*, egy igazgató és husz választmányi tag választandó.

Délután ½3-ig lehetett a szavazatokat beadni és a szavazás a következő eredményevel végződött:

Elnökké egyhangulag báró *Bánffy* Dezsőt választották meg. Igazgató lett dr. *Mezei* Mór.

A választmány tagjai: Dr. *Alpár* Henrik báró *Dóczy* Lajos, dr. *Domonyi* Mór, dr. *Erős* Zsigmond *Fuchs* Lajos, gelsei *Guttmann* Vilmos, dr. *Heidelberg* Tivadar, *Holl* Albert, dr. *Kemény* Miklós *Légrády* Károly, dr. *Linczer* Ármin, *Reich* Miklós, dr. *Rózsa* Vilmos, *Sándor* Pál, dr. *Sámuel* Lázár, *Singer* Zsigmond, *Schlichter* Izidor, *Wohl* Béla, *Weltner* Jakab, dr. *Rácz* Géza.

Délután négy órakor *Sámuel* Lázár vezetése alatt *Alpár* Ignác müépitész, *Keppich* Emil földbirtokos, *Sarbó* Jenő ügyvéd tagokból álló küldöttség kereste fel báró *Bánffy* Dezsőt, hogy vele a Kaszinó elnökévé történt megválasztását közölje. Sámuel Lázár mondta az üdvözlő beszédet s ugyanő átnyujtotta a Kaszinó bokrétáját a kegyelmes asszonynak.

Hangsulyozta a szónok, hogy Bánffy személyében a Kaszinó nem a politikust, nem is az ország zászlós urát hanem az előítélet nélküli, a polgári középosztály iránt jóakaratu férfiut választotta meg. Beszédét igy végezte:

Midőn nagyméltóságod tagjaink sorába lépett, ezzel eddig követett irányzatunkat helyesnek fogadta el viszont mi nagyméltóságodnak az egységes magyar nemzeti állam kiépitése, a magyar kultura fejlesztésére irányuló eszméit és törekvéseit, lelkesedéssel valljuk magunkénak és ezen eszmékben oly nemzeti garanciát látunk, hogy azokat társadalmi uton előmozditani hazafias kötelesség. Excellenciád bölcs és céltudatos vezetése mellett rajta leszünk és készséggel fogunk közreműködni abban, hogy ezen eszménykép megvalósuljon: rajta leszünk, hogy ezen eszmék a társadalom minél szélesebb rétegét hassák át és

ekként idővel az egész társadalmat egységessé és magyarrá forraszszák. Bizalom, ragaszkodás és szeretet küldött és hozott bennünket ide, cserélve viszont bizalmát és jóindulatát kérjük, hogy egyesült erővel munkálkodhassunk a kitűzött hazafias célok előmozditására.

Báró *Bánffy* Dezső erre a következőleg válaszolt:

Tisztelt uraim! Elsősorban és mindenekfelett köszönöm azt a megtisztelő bizalmat, amelyiyel megválasztottak, amiért én hálámat és köszönetemet fejezem ki. Tudatában vagyok annak, hogy bennem sem a politikust, sem a zászlósurat nem választották meg, magam is helyeslem azt, minthogy egy ilyen társadalomi alakulásban, mint amilyen a Lipótvárosi Kaszinó, aktuális politikai vonatkozásnak nem szabad helyet foglalnia. Tudatában vagyok annak is és köszönettel veszem azt is, hogy bennem a választásnál azt a liberális, erős magyar nemzeti irányu férfiut választották meg, akinek magának is az a nézete, hogy a magyar polgári középosztály van a középosztály más tényezőivel egyetemben hivatva az egységes magyar nemzeti állam létrehozásán közreműködni. Egyetértek abban az elmondottakkal magam is, hogy a kaszinónak munkához szokott és munkából élő tagjai helyesen a társadalmi érintkezés és szórakozás mellett az aktuális politikától eltekintve, mig egyfelől a jótékonyság gyakorlását tekintik célul, egyuttal a magyar nemzeti állam és müveltség fejlesztésére is törekszenek.

Midőn az elnökséget köszönettel elfogadom, magam is munkásai sorába lépek annak a társulatnak, mely a magyar nemzeti állam kiépitése, a magyar nemzeti kultura fejlesztése céljaira áldozatokat is hoz. Ezért a bizalom, a ragaszkodas és szeretet következtében nyujtott megtiszteltetést elfogadva, magam is kérem az irányombani bizalmat és jóindulatot, mely egyedül teszi lehetővé azt, hogy a kitűzött cél érdekében eredményesen együtt dolgozhassunk. Kérem, jöjjenek segitségemre abban, hogy az egységes magyar nemzeti állam létrehozására, a társadalom különböző osztályai közötti ellentét megszüntetésére a magyar nyelv, irodalom és magyar müvészet fejlesztésére, a társulat kebelében kitüzött cél megvalósitására együttes odaadással, együttes lelkesedéssel eredményesen müködhessünk közre. (Lelkes s hosszas éljenzés.)

A bankett.

Este 9 órakor lakomára gyülekeztek a kaszinó fényes termeiben a tagok és számos előkelő vendég. Ott látunk: gróf *Keglevich* István, grót *Degenfeld* Józsefet, *Eötvös* Károlyt *Dárday* Sándort, *Ágoston* Józsefet, *Rupp* Zsigmondot, *Radisich* Jenőt, *Gajári* Ödönt, *Földváry* Miklóst, *Almássy* Gézát, Kadocsa *Lippich* Eleket, báró *Podmaniczky* Gézát, báró *Dániel* Ernőt és sok mást. A kaszinó tagjai igen nagy számmal voltak jelen, köztük a kaszinó kebelébe tartozó országgyülési képviselők is pártkülönbség nélkül.

A harmadik fogásnál felállt *Ballai* Lajos miniszteri tanácsos, alelnök és szép beszédben köszöntötte fel az uj elnököt.

Felesleges itt, ugymond, báró *Bánffy* Dezsőt jellemeznem érdemeit felsorolnom, ki mindig és mindenütt a nemzeti érzés kifejlesztésének, a polgári egyenjogusag gyakorlati alkalmazásának s a magyar társadalom különféle rétegei összetorrasztásának volt egyik hatalmas bajnoka és vezéralakja. (Eljenzés.) Meggyőződésünk, hogy a társadalmi összhang létesitésére irányult törekvéseinkben benne oly vezért nyerünk, kinek személye magával hozza a siker zálogát. Előttem lebegnek a 30-as évek nagy magyar alakjai, kik a magyar renaissancet, a magyar társadalmi élet legszebb korszakát inaugurá ták; — előttem lebeg a jövő, mely a magyar társadalmi renaissance ismétlésére vezet s melyben a báró *Bánffy* Dezső vezetése alatt levő kaszinónk részét kivenni hivatva van. A kaszinó uj elnökére, báró Bánffy Dezsőre üritem poharamat! (Hosszas lelkes éljenzés és taps.)

Erre báró *Bánffy* Dezső emelkedett föl szólásra és ezeket mondotta:

Tisztelt urak! Ma, midőn a Lipótvárosi Kaszinó elnökválasztása után azon tisztelt urak, kik arra voltak szivesek vállalkozni, hogy a megválasztás tényéről engem értesitsenek, vezérszónokukkal azt mondatták nekem, hogy ezen választás nem szólott a politikusnak, nem szólott a közjogi állást betöltő zászlósurnak: köszönettel vettem, hogy szavait hozzám ezen bevezetéssel intézte, mert már én magam is keresni akartam és remélem meg is találtam volna az alkalmat arra, hogy kifejezzem azt, hogy azon megtiszteltetés, melyben részesültem akkor, midőn ezen Kaszinó elnökévé megválasztattam, *politikai jelentőséggel nem birhat* politikai vonatkozásu nem lehet s én magam, midőn a megtisztelést köszönettel fogadtam, magam is ezt igy értettem. (Élénk helyeslés.) Távol áll tőlünk ezidőszerint politikával foglalkozni.

Egyáltalában távol áll itt, ezen körben, ezen keretben, politikai működésre tért vagy alkalmat keresni. Azt hiszem, hogy mint az igen tisztelt elnök ur itt elmondotta, hogy akkor, midőn megtiszteltek bizalmukkal és elnökké választásomat szavazataikkal eldöntötték, ezzel akarták kifejezni azon nézetüket, azon elvi álláspontjukat, hogy azon erős hazafias nemzeti irány, az egységes nyelvü magyar nemzeti államot megalkotni akaró törekvés azon különböző társadalmi osztályok és felekezetek közötti ellentétet kiküszöbölni akaró működés, amelyet helyeselnek s amely irányban törekvéseimet talán a multban is s a közelebbi időben is helyeselve kifejezésre akarják juttatni, hogy itt e körben is egyetértenek e tekintetben velem és akarják, hogy ezen körben való működés keretében is ezen irány érvényesitésére közreműködjem.

Őszinte köszönettel és hálával fogadom a megtisztelést; ugy hiszem, hogy itt, e körben, e keretben, ezen egyesületben az erős hazafias irány, a társadalom különböző osztályai közötti ellentétnek kiküszöbölésére való törekvésnek, a felekezetek közötti ellentétek elsimitására való akaratnak minden tényezője megvan és azt hiszem, hogy segitségemre lesznek nekem az igen tisztelt urak. Hiszem, hogy segitségükre lehetek én a tekintetben, hogy az egységes irányzat, egységes törekvés mellett a hazának, az államnak, a magyarságnak nagy szolgálatokat tehessek. (Élénk éljenzés.) E kör hivatva van arra, hogy a nagy cél megoldását keresztülvigye. És én ugy tudom, a multakból ugy ismerem, a jövőben ugy remélem, hogy itt e körben a magyar kultura, a magyar zene iránt a hazafias törekvés oly foku volt, hogy biztosan remélni lehet, hogy jövőre is eziránybani talán fokozottabb működésben segitségére jövend a nagy célnak, mely mindnyájunkat vezet; a magyár nyelvü egységes magyar nemzeti állam megalkotásának. Ebben a Kaszinóban a társadalmi ellentétek elsimitása kell, hogy az egyik tényező legyen. (Zajos helyeslés.) Énugy tartom, hogy nem kicsinylendő azon érték, azon szellemi erő és tehetség, mely e körben van. Én ugy hiszem, hogy ezen munkás- és középosztályt képező társadalomban nagyon sokat lehet tenni és ugy hiszem, hogy általában az államfenntartás ereje és sikere a középosztály odaadó működésében lévén, a középosztálynak ezen körben tényezőként meglevő elemek alkalmasak és hivatvák arra, hogy a nagy cél érdekében közreműködjenek. (Helyeslés.) És azon reményben, hogy velem e tekintetben egyetértenek, hogy itt az én ideálomnak, az egységes magyar nemzeti állam megalkotása ideáljának (Zajos helyeslés.) hasznos, buzgó, odaadó munkatársakat ismerendek fel és találok, köszönettel fogadtam a bizalmat melylyel engem megválasztani szivesek voltak; ez alkalommal köszönetemnek is adok kifejezést és kérem, sziveskedjenek engem mindenütógondolat nélkül bizalommal fogadni körükbe. (Zajos éljenzés.) Sziveskedjenek meggyőződve lenni, hogy tiszteletemnek és bizalmamnak teljes érzésével jövök én is s nem mondok mást, mint azt, hogy együtt érezve, együtt gondolkozva, egy célra törekedve érjük el azon sikert, egyelőre részben s talán a messze jövőben egészen, amelyre mindnyájan törekszünk, hogy itt e földön, a magyar államban, Magyarországon egy egységes magyar nemzet, egyirányban gondolkozó társadalom, felekezeti ellentéteket félretéve éljen, virágozzék, fejlődjék s érjük meg mi, vagy legalább utódaink azt, hogy ez a föld magyar és egységes legyen. Ez az, amit óhajtunk, ez, a mi feladatunk kell, hogy legyen. Abban a reményben, hogy kis erőnkkel ezen kis körben is ezen célnak teszünk szolgálatot, fogadtam el a megtisztelő bizalmat s azon reményben kérem bizalmukat. Az együttes működés sikere érdekében üritek poharat és óhajtom, hogy célunk sikere el nem marad. (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Eötvös Károly szólalt fel ezután. Egyes kaszinók életét ostorozva, hangsulyozta, hogy a Lipótvárosi Kaszinónak a célja, magyar müvelődést, a magyar nemzeti kulturát közöttünk, asszonyaink között, gyermekeink között terjeszteni, hogy ebbe a körbe a nemzeti s faji érzés világitsonbe. Egy tért talál maga előtt ez a Kaszinó, amely nagy és nehéz, az Nagy-Magyarország, és egy másik tért, amelyet mivelnie virággal és gyümölcsccsel behintenie kell és ez még nagyobb az országnál, ez maga az ország fővárosa. Aki ezt a fővárost a magyar müvelődés területére biztosan átvezeti, az az országot is átvezette és aki az itteni társadalmat egységessé teszi az az országot is egységessé teszi. És mikor a többi társaskörök a hagyomány által félrevezetve vagy szentesitve osztályokra különülnek és felekezeti tekintetteket ismernek, az osztályokra való különülés és a felekezetekre való vigyázás csak egyetlenegy fegyverrel küzdhető le, ha a nemzetnek egyetlenegy nagy érdeke mellett működünk, cselekszünk, vállalkozunk. élünk, halunk, mert ottan nincsen olyan versenytárs, aki legyőzne bennünket. (Eljenzés.) A nemzet mindenek felett való. Egy tábor volt ez a társaság, amelynek nem volt vezere, egy vezér volt, akinek nem volt tábora, összeakadtak, az isten éltesse őket. (Hosszantartó tetszés és taps.) Báró *Podmaniczky* Géza köszönettel tartozik a kaszinónak azért, hogy a mai vacsorán megjelenhetett és ezzel látnia adatott neki, mennyire megváltozott, mennyire teljesen ujjáépült a Lipótváros az ő gyermekkora óta. Gyermekkorában egy lépést sem lehetett tenni a német szó nélkül és keresztülkasul járhatta az ember a városrészt anélkül, hogy magyar szót hallott volna. Végtelen örömére szolgál tehát, hogy itt megjelenvén, konstatálhatja, hogy ez a városrész teljesen magyarrá lett és hogy a magyarság itt teljesen keresztülhatolt. Méltó tehát a kaszinó arra, hogy a magyar nemzeti eszme továbbfejlődésének egyik fázisa innen indult ki. Éljeti a kaszinót abban a hitben, hogy a kaszinó ezentul is azzal az erővel fog dolgozni a magyarság érdekében, amelylyel eddig azért nehéz időkben működött.

Baracs Marcel az uj tagokat, *Gajári* Ödön gróf *Keglevich* Istvánt *Zsigmondi* Jenő a vendégeket éltette. *Fuchs* Lajos a kaszinó két alelnökére, *Alpár* Ignác a jelenlevő müvészekre üriti poharát.

Gróf *Keglevich* István gratulál a kaszinónak, hogy Bánffyt állitotta az élére s gratulál Bánffynak, hogy az elnöki állást elvállalta. Dr. *Fried* Vilmos szép felköszöntőben dr. *Mezei* Mórt az uj igazgatót köszönti fel, aki meg a kaszinó tagjait éltette.

Végül még egyszer báró *Bánffy* Dezső szólalt fel, biztatva kaszinót, hogy ő a maga részéről jóindulatot és buzgalmat hoz és azt a határozott törekvést, hogy mindenben az egységes magyar nemzeti állam és az egységes magyar nemzeti társadalom létrehozása érdekében működjünk. És ha ez irányban a kitartás elmaradni nem fog, csak akkor biztat a remény, hogy a cél el is lesz érhető. Nem mi magunk fogjuk a célt megvalósitani, ugymond, mi csak egy tényező lehetünk ez irányban. És ha az arridus labor meg lesz, akkor ez a föld egészen magyar lesz és annyira egyetértünk mindnyájan, hogy azzá lennie kell. Hogy a cél érdekében kitartásunk megmaradjon, erre s a nagy célra üritem az utolsó poharat. (Lelkes éljenzés.)

Asztalbontás után a kedélyes társaság a többi termekbe vonult.

Körmenet népgyülés nélkül.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, március 8.

A hetekig tartott lázas készülődések mind kárbavesztek. A ma délutánra összehitt tiltakozó népgyülés elmaradt. A szocialista munkásság még a gyülés előtt oly nagy tömegben szállotta meg a parlamenti palota előtt levő teret, hogy a népgyülés összehivói az egyetemi ifjusággal elvonultak. De megtartották a tiltakozó körmenetet, amely, sajnos, nem mult el komolyabb incidensek nélkül.

Délután félháromra volt eredetileg tervezve a népgyülés a parlamenti palota előtt lévő nagy térségen, de ma reggelre nagy plakátok, a szocialisták tervének ellensulyozása céljából, már egy órára hivták össze a főváros polgárságát. Egy óra után kezdett gyülekezni egy kisebb csoport a nagy térségen nemzeti zászlók alatt s az Alkotmány-utca végével szemben, a térség elején foglalt állást egy asztal körül, amely a népgyülés szónokának szolgált volna emelvényül. Itt voltak *Holló* Lajos és *Lovászy* Márton országgyülési képviselők és az öreg *Lakatos* Miklós bácsi várva nagy csöndben a főváros polgárságát.

Annál mozgalmasabb élet volt a szomszédos Szabadság-téren, ahol a szociáldemokrata-párt gyülekezett. Itt egy órakor már többezer ember volt együtt. Szervezett csoportokban, jelzőtáblákkal és szakegyleti zászlók alatt gyülekeztek a szocialisták a Szabadság-téren, hogy onnan csapatokban vonuljanak át a népgyülésre. De Boda Dezső kapitány kijelentette a vezetőknek, hogy a rendőrség nem engedi meg a tömeges átvonulást, hanem ha itt a *Szabadságtéren* akarnak gyülést tartani, *a főkapitány előzetes felhatalmazása folytán tudomásul veszi.* A szocialisták ebbe nem akartak belemenni, hanem különben is rendőri kordontól tartva, kiadták a jelszót, hogy a 4—5000 főnyi tömeg oszoljon szét s a különböző utcákon át kisebb csoportokban vonuljon a parlament elé. Ugy is történt. Öt perc alatt üres volt a Szabadság-tér s a később érkező szervezetek a rendezők utasitása folytán rögtön szétoszoltak s a parlament elé mentek. Alig telt bele egy negyedóra, a kis függetlenségi tábort mint erős vasgyürü övezte körül a szocialisták fegyelmezett, óriás tábora.

Az idő egyre mult, de a függetlenségi tábor nem gyarapodott. Két órára járt az idő, mikor az emelvény gyanánt szolgáló asztal körül felharsant a Kossuth nóta, de ugyanekkor a huszezer szocialista rázendített a munkás-marseillesre, ott *Bokányi* és *Grossmann* szocialista vezérek az asztalhoz jutottak, körülvéve kiséretük által s *Groszmann* Miksa csakhamar az asztal tetején termett, hogy beszéljen. Lett erre nagy kavarodás az asztal körül. A függetlenségiek kis csapata az asztalon álló Groszmann felé rohant, hogy lerántsák az emelvényről, de a szocialisták nem hagyták a vezérüket, körülvették s közelébe se eresztették az ellenpártiakat; *Holló* Lajos ekkor már belátta azt, hogy a népgyülés rájuk nézve nem végződhetik az óhajtott eredménynyel, kiadta azt a jelszót, hogy *meg kell kezdeni a tüntető körmenetet.* A szocialisták — urai lévén a helyzetnek, ott maradtak a parlament előtti téren s az ellenpárt elvonulása után meg akarták tartani a népgyülést; azonban *Gyalokay* rendőrtanácsos kijelentette előttük, hogy ezt nem engedi meg, mire a szocialista tábor — ugy amint jött — a legpéldásabb rendben szépen elvonult a térről.

Amig ezek történtek a parlament előtti téren, azalatt *Holló* Lajos kis tábora — mintegy 3—400 ember — bevonult az Alkotmány-utcába s ott készülődött a tüntető körmenetbez. A szocialisták táborából egyre hallatszott át a gunyos kiáltás:

— Megszöknek a gyülés egybehivói? No ezek szép függetlenségiek!

Bent az Alkotmány-utcában ezalatt *Holló* Lajos, *Lakatos* Miklós, *Barabás* Béla és *Hofmann* Ottó egyetemi hallgató beszéltek egy kocsiról a néphez s beszédjeik alatt megérkezett az egyetemi hallgatók tábora, mintegy 6—800 ember, továbbá az asztaltársaságok csapatai, zászlók alatt s ezekkel a későn érkező csapatokkal megerősödve — megindult a menet.

Nyolc lovasrendőr nyitotta meg a menetet s utána haladt két kocsi. Az egyikben *Tóth* Lajos kerületi kapitány s *Palágyi* rendőrtelügyelő ültek, akik a menetre felügyeltek, a másikban pedig *Lakatos* Miklós ült. Utánok következett a menet, élén *Solymosi* Márton könyvügynökkel, aki magyar ruhába öltözve, kivont karddal dirigálta az őt követő zászlós tábort, osztogatva a jelszót, hogy kit kell éljenezni s kinek járjon ki az *abcug* kiáltás.

Egy negyed háromkor indult meg a menet az

Alkotmány-utcából s ekkor körülbelül 1000—1500 emberből állott. Már a Váczi-köruton s az Andrássy-uton azonban nagyon megszaporodott, mert az utca népe nagy tömegekben csatlakozott hozzá s az Andrássy-uton, amint az Teréz-körutra bekanyarodott, már mintegy 5—6000-re szaporodott. A rendezőség szivesen fogadta az utca népének minden árnyalatát s igy történt, hogy a köruton már egy kissé kétes elemek kerültek bele a menetbe.

Az *Andrássy-uton*, a *Teréz-* és *Erzsébet-körutakon* nem történt semmi komolyabb esemény; legföllebb az, hogy az Operát a Terézvárosi Kaszinót, a Batthyány-palotát, az Erzsébetvárosi Kört, az Erzsébetvárosi Demokrata Kört, amelyeknek ablakaiból és erkélyeiről sokan nézték a menetet, erősen megabcugolták. A Kerepesi-uton is minden incidens nélkül vonult végig a tömeg, egészen a Pannonia-szállodáig. A szálloda egyik elsőemeleti ablakából két uri nő nézte a menetet. Az egyik nőnek *sárga bluza* volt, nyaka köré csavart *fekete boával*. A menet elején ekkor már egész sereg szedett-vedett utcai suhanc haladt s trágár szidalmakkal kényszeritették visszavonulásra a gyanutlanul szemlélődő hölgyeket. Ettől fogva azután ez a tónus vált uralkodóvá a menet elején lévő csoportban. Szidalmaikra hanyatthomlok menekült a kiváncsi nők serege az ablakokból.

A Kossuth Lajos-utcában az Országos Kaszinó erkélyén ülő *Gulner* államtitkárt abcugolták meg erősen, majd a Nemzeti Kaszinó előtt harsant fel ujra az abcug, amelynek ablakaiból gróf *Andrássy* Tivadar, gróf *Andrássy* Gyula, *Meszlény* Pál, gróf *Széchenyi* Imre, báró *Dániel* Tibor, gróf *Bánffy* Miklós nézték a menetet. Kijutott az abcugolásból a Kigyó-téren a király palotájának is.

Az első ablakbeverés a Klotild-palotánál történt. Ennek két elsőemeleti nagy üvegablakát zuzták be kövekkel a suhancok, akik ettől fogva szinte sportszerűleg üzték az ablakok és kirakatok beverését. A Városház-téren s a szük Kötő-utcán áthaladva s több ablakot bezuzva a Petőfi-térre át a menet, ahol a szobor körül olyan életveszedelmes tolongás támadt, hogy az oldalborták csak ugy ropogtak. A Ferenc József-rakpart és Petőfi-tér sarkán lévő *Kreisz* kávéháznak 6 ablakát, a tőzsdepalotának 12 földszinti és 5 elsőemeleti ablakát zuzták be részint zászlórudakkal, részint kövekkel s az ekkor már veszedelmes rombolásról a hátul haladó *Naszády* rendőrfogalmazó külön futár által értesitette a főkapitányságot.

Igy ért a menet — állandó ablakbeverés mellett — a Lloyd-épület elé. A szabadelvüpárt helyiségeinek a Dunára néző ablakaiból több szabadelvüpárti képviselő nézte a menetet. Ámde egyszerre csak ugy röpködtek a kődarabok az ablakokra, amelyek csörömpölve hullottak alá. Ez ujabb rombolás láttára *Tóth* Lajos kapitány fel akarta oszlatni a menetet; de mégis meggondolta a dolgot s csak egy lovasrohammal tisztitatta meg a romboló elemektől a teret. Ezalatt a főkapitányságtól megérkezett három szakasz lovas- és négy szakasz gyalogos rendőr s ezeknek felügyelete alatt haladt tovább a menet — most már tartózkodva az ablakbeveréstől — tovább a Dunaparton a Szabadság-térig ahol *Holló* Lajos ujabb beszédben hivta fel őket a szétoszlásra.

A komolyabb elemek meg is fogadták ezeket az intő szavakat, de ekkor már tulsulyban volt az utca népe, amelynek egy nagyobb csapata a Honvéd-utca felé tartott s a Honvéd-utca és Szabadság-tér sarkán lévő üres telekre vonult, ahonnan valóságos közáport inditott a lovasrendőrök felé, akik többször ismételt rohammal tudták csak szétkergetni a tömegat. Ezalatt a Szabadság-tér mellékutcáiban s magán a Szabadság-téren is apróbb csapatok verődtek össze, amelyek kövekkel dobálták a rendőröket. Jó órába került, amig a rendőrség ezeket a rendetlenkedő csapatokat szét tudta verni.

Egy ilyen kisebb csoport a Dessewffy-utcában megtámadott két uriembert — detektiveknek nézve őket — s mindkettőt alaposan elverte, ugy hogy a rendőrség is csak nagy ügygyel-bajjal tudta kiszabaditani őket. Ez a csoport különben a Váczi-köruton egy villamoskocsi ablakait is bezuzta s a Dessewffy-utcában pedig alig hagyott ép ablakot. Egy csoport az Andrássy-utig elportyázott s ott is sok dolgot adott a rendőrségnek s egy másikat pedig csak a József-köruton tudott szétugrasztani egy szakasz lovasrendőr.

Ugy fél nyolc óra tájban csendesedett csak le egészen az utca s ekkor térhetett csak pihenőre a rendőrség.

*

A rendőri sajtóiroda ma éjjeli hivatalos kiadása *Holló* Lajost kárhoztatja azért, hogy a szocialisták a népgyülés megtartását megakadályozták. *Tóth* Lajos kapitány ugyanis több izben felkérte Hollót, hogy adjon rendezőket a rendőri kordonokhoz, akik ellenőrizzék a kordonokon áthaladó közönséget, de nem volt elég rendező, ugy hogy a szocialisták akadálytalanul bejuthattak a parlament előtt lévő térre.

A rendőrség e jelentés szerint az ablakbeverésekért a következőket állitotta elő: Burghardt Béla orvosnövendék, Eberhardt János fodrász, Kálmán Márton napszámos, Molnár László napszámos, Papp Lajos pincér, Wittner Ferenc molnár, Licska András fésüs, Stern József vésnök, Horváth Boldizsár vasöntő, Szombati József inas, Hermann Salamon inas, Diósi Jenő villamosvezető, Vizi Gábor cserepes, Strausz Imre droguista, Czóni Iván zöldségárus, Polgár Jenő szabóinas, Galba János cipészsegéd, Führer Sándor aranyozó, Nava Gergely cipész, Farkas János tanuló, Wéber János szabóinas, Tivadar János szabóinas, Fürst Dezső inas, Révész Lucián tanuló, Halada János cipész, Spiegl László kereskedősegéd, Király Gusztáv kereskedősegéd, Németh István cipész, Fülöp Pál inas, Keczöl Géza lakatosinas, Apler Ödön asztalossegéd, Pető Géza tanuló, Pető Sándor tanuló, Klein Lajos kárpitossegéd. Igazolás után valamennyit elbocsátották.

FŐVÁROS

(*) **A VII. kerületi uj iskola.** Vasárnap délelőtt nagy küldöttség tisztelgett *Halmos* János polgármesternél, a VII. kerületi uj iskola ügyében. A küldöttséget *Nessi* Pál országgyülési képviselő és *Zboray* Béla fővárosi bizottsági tag vezette. A polgármester megigérte, hogy az ügy érdekében minden lehetőt megtesz.

SZINHÁZ, ZENE

** **Népszinház.** A *Népszinház* tegnap délutáni népszinmüelőadásának, *A szökött katonának*, különös érdekességet adott az, hogy először lépett népszinműszerepben a közönség elébe *Ledofszky* Gizella, a szinháznak ez a kiváló tehetségü, fiatal müvésznője. *Ledofszky* kisasszonyt épp ugy, mint az operettben, a népszinműben is az a mélyen járó, igaz érzéstől áthatott játék jellemzi, mely mindig megtalálja a maga utját a közönség szivéhez. A *Szökött katona* Juleséját játszotta, mely *Blaha* Lujza örökéből szállott rá, igazi magyaros zamattal s végtelen nagy természetességgel ugy a szerep vidám, mint komoly, drámai részében. Mint népdalénekesnő pedig épp oly kiválónak bizonyitotta magát, mint az operettben. Ismételnie is kellett a szép nótáit s még a vasfüggöny előtt is meg kellett jelennie a nagy tapsokra. Pompás humorral játszott *Solymosi* és igazi drámai melegséggel *Kiss* Mihály, *Szirmai*, *Ujvári*, *Sipossné* és *Krecsányi* Saroltak vettek még részt a jó előadásban.

** **Uránia Szinház.** Az *Uránia Szinházban* egy szinésziskola növendékei ma este mutatták be *Garas* háromfelvonásos *Férjnél* cimü drámáját. A Garas álnév alatt tehetséges irodalmi érzékü iró rejtőzik, akinek ma esti drámája csak megerősiti azt a jó véleményt, melyet első munkájának a *Gunyos mesék* cimü kötetnek megjelenésekor irójáról alkottak. Ebben a kötetben erős megfigyelőképességnek, szatirikus erőnek adta tanujelét a szerző, ma este előadott darabjában pedig irodalmi hivatottságát teljesen igazolta. A közönség meleg érdeklődéssel, szivesen és teljes elismeréssel fogadta a háromfelvonásos drámát, amely szinpadi tekintetben igen jó munka s melynek szerzője ezuttal is tanuságot tett, hogy reflektáló elme s van irodalmi hivatottsága. A darabot ügyesen adták elő s a szereplők közül főleg *Szentgyörgyi* Lenke s *Márton* Ernő tüntek ki. A háromfelvonásos dráma után *Gárdonyi* Gézának egy bájos apróságát adták elő *Cseh* Iván és *Rác* Margit, aki diskrét játékával és kedvességével a legszebb reményekre jogosit.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Szociális napikérdések.** Szociálpolitikával nálunk sokan foglalkoznak, de kevesen értenek hozzá. Szociálpolitikáról nálunk sokan irnak, de szociálpolitikai irodalmunk nincs. Lapokban, folyóiratokban, tudósok és féltudósok, publicisták, politikusok, jóakaratu dilettánsok és ügyes szimatu stréberek — akik megszagolták, hogy ez az a tér, amelyen manapság feltünni lehet — sok szót ejtenek a szociálpolitikáról általában és egyes szociálpolitikai kérdésekről különösen, vannak már egyes folyóirataink, amelyeknek közleményeiben tulsulya van a szociálpolitikai és rokon kérdéseknek s ezeknek alapnem egy értékes tanulmány is látott már napvilágot. A fiatal nemzedékben hivatott müvelői támadtak az uj század e tudományának és biztató auspiciumok közt alakultak már külön társasággá is. Ám rendszeres, összefoglaló, vagy egy kérdést alaposan kimeritő, önálló szociálpolitikai munka nem igen jelent meg eddig amugy is szegény tudományos irodalmunkban. *Gelléri* Mór könyvének, amely ma hagyta el a sajtót, egyéb érdemei mellett az utörés érdeméért is elismeréssel kell adóznunk. Ha nem volna más kiemelkedő tulajdonsága, mint az, hogy először vágott neki a magyar szociálpolitikai irodalom töretlen utjának egy hatalmas terjedelmü — hatszáz nyomtatott oldalas — kötettel, már ez is tiszteletet parancsoló vállalkozás volna, tudva lévén, hogy Magyarországon könyvet irni mindenképp háládatlan vállalkozás — mert legföljebb erkölcsi elismerés jár érette rendszerint — komoly, tudományos könyvet irni pedig egyenesen kétségbeesett vakmerőség, mert ezért még erkölcsi jutalom sem szokott az irónak osztályrésze lenni. Ehhez a külső világnak abszolut semmibevevése szükséges s a tudományos idealizmusnak az a mértéke, amelynél a tudomány müvelése öncél, még pedig olyan cél, amelyért időt, szellemi, fizikai és vagyoni erőt áldozni érdemes. Egészen reális a Gelléri törekvése annyiban, amennyiben nagy munkájával nem pusztán elvont célokat követ, hanem gyakorlati feladatokat kiván a megvalósításhoz közelebb juttatni és ezekre a feladatokra kivánja reáterelni a közfigyelmet. Munkája tehát voltaképpen publicisztikai munka, tudományosan megalapozva. Tudományos anyaggyüjtés és kritikai feldolgozás segitségével pozitiv célokra törekszik, aktuális kérdések konkrét megoldására nézve nyujt utmutatásokat. Ezért adta könyvének nyilván a *Szociális Napikérdések* igénytelen cimét, jelezvén vele, hogy nem tudományos vitatkozásra, hanem kézzelfogható cselekedetekre, szociális reformokra akar impulzust adni. A munka eredetét és tendenciáját megvilágitja a rövid előszó, amelyet az iró *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszterhez intéz. A könyv leggyakorlatibb és legfontosabb része az első, amely a *munkanélküliség* nagy problémájával foglalkozik. Ez ma nálunk a legaktuálisabb. Amit ebben a részben nyujt Gelléri, azzal minden valószinüség szerint hamarosan és sürün fogunk találkozni a nyilvános megvitatás terén. De rendkivül hasznos és fontos kérdést tár fel a *munkásérdekképviseletről* szóló második rész is, nemkülönben becses tanulságokkal szolgálnak a harmadik résznek a különböző országok *munkásjóléti intézményeit* ismertető adatai. Méreteiben is, koncepciójában is nagyszabásu, alapvető munkával van dolgunk s csak tiszteletünket és elismerésünket fejezhetjük ki a szerző iránt, aki negyedszázados irodalmi munkásságának *chef d'oeuvrejét* irta meg ebben a könyvében. A munka *Singer* és *Wolfner* kiadásában jelent meg. Ára 12 korona.

○ **Országgyülési beszéd a hadseregről.** Ilyen cimü elegáns füzetben jelent *Szemere* Miklós országgyülési képviselő február 27-iki parlamenti beszéde. A diszes füzet az Athenaeum kiadása.

○ **A Teleky-pályázat.** A *Magyar Tudományos Akadémia* e hó 19-én, csütörtökön délután 5 órakor összes ülést tart, amelyen a Teleky-pályázat kerül eldöntésre. A pályamunkákat *Jókai* Mór, *Berczik* Árpád, *Négyesy* László és a Nemzeti Szinház két tagja fogja megbirálni.

Nyilttér.

Tornyai Schosberger Rezső és gyermekei: **Renée, Simon Vilmos** és **Katalin; vajai és ibrányi Ibrányi Mihályné** szül. **Brüll Olga, Wolfner Gyuláné** szül. **Brüll Hedvig, Brüll Alfréd; özv. tornyai Schosberger Henrikné; vajai és ibrányi Ibrányi Mihály** honv. huszárszázados, **Wolfner Gyula, tornyai Schosberger Gusztáv, tornyai Schosberger Lajos és neje** szül. **Feldheim Ilona, Brown Howard és neje** szül. **tornyai Schosberger Ottilia, báró Offermann Győző és neje** szül. **tornyai Schosberger Ilona** az összes rokonság nevében fájdalomtelt szivvel jelentik a felejthetetlen hitves, édesanya, meny, testvér és sógornő

tornyai Schosberger Rezsőné

szül. **Brüll Teréz** urhölgynek

f. hó 8-án vasárnapon, életének 32-ik és boldog házasságának 14-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

A drága halott földi maradványai **f. hó 10-én, délelőtt 10 órakor** fognak a gyászházból (VI., Andrássy-ut 93.) a kerepesi-uti izr. temetőben lévő családi sirboltban örök nyugalomra helyeztetni.

Budapest, 1903. március 8.

Áldás és béke hamvaira!

Csendes részvét kéretik.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen nőm, illetve anyánk, boldogult

GELB MÓRNÉ

szül. **Auer Fanny**

elhunyta alkalmával ugy testületek, valamint egyesek részéről a részvétkifejezésnek oly számos jelét vettük, hogy képtelenek vagyunk azokért köszönetünket külön-külön kifejezni, miért is a szives megemlékezőknek ezuton mondunk hálás köszönetet.

Budapest, 1903. március 9-én.

A gyászoló család.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

***** Football.** A *Csömöri-uton* a millenáris versenypályán a *Budapesti Torna Club* és a bécsi *I. First Vienna Football Club* csapatai mérkőztek. A első nemzetközi mérkőzés kedvezett is a magyaroknak, mert 5 goalt adtak, kapni pedig egyet sem kaptak.

A *Margitszigeten* a *Ferencvárosi Torna Club* és *Műegyetemi Football Club* álltak egymással szemben. A pálya igen csuszós volt, a M. T. C. nagyon kedvetlenül áll ki a küdőtérre s ez magyarázza meg váratlan vereségét. A végeredmény 3 : 1 a F. T. C. javára.

A *Lehel-utcai pályán* a Magyar Torna Club győzött a Magyar Athletikai Club ellen.

EGYESÜLETEK

(A Budapesti Rabsegitő Egyesület) ma délelőtt 11 órakor tartotta közgyülését *Tóth József* királyi tanácsos tanfelügyelő elnöklete alatt. *Biczó László*, az egyesület titkára, bejelentette, hogy a közgyülés tárgysorozatába több fontos tárgy van felvéve, s miután az ugyancsak ma délelőttre egybehivott országos birói kongresszus az egyesület számos kiváló biró-tagját elvonta az egyesület mai közgyülésén való részvételtől, inditványozza hogy a fontos kérdések behaló megvitathatása végett napolják el a közgyülést. Ezt az inditványt a közgyülés elfogadta és elhatározta hogy április hó 4-én, szombaton, tartja meg ujabb közgyülését a kőbányai menedékházban.

TÁVIRATOK

Páris, március 8. *Daurignac* Mária, akit ideiglenesen szabadlábra helyeztek, ma délelőtt elhagyta a fogházat.

Madrid, március 8. A *Heraldo* szerint *Villaverde* pénzügyminiszter kijelentette, hogy szilárdan el van tökélve, hogy nem enged kollégái abbéli követeléseinek, hogy a jövő költségvetésben a kiadásokat jelentékenyen emeljék. A lap azt hiszi hogy ebből komoly konfliktus fog keletkezni a kabinet kebelében.

Bukarest, március 8. *Sturdza* Demeter, a nemzeti szabadelvüpárt vezére és miniszterelnök jövő kedden tölti be 70-ik életévét. Ebből az alkalomból a párt kiváló tagjai nagy ünneplésre készülnek. A nemzeti szinházban 500 teritékü banket lesz.

Kairó, március 8. A *német trónörökös* és *Eitel Frigyes* herceg délután ideérkeztek. A pályaudvaron a német főkonzul és a német gyarmat tagjai fogadták őket. A hercegek három napig maradnak itt s azután Assuanba mennek.

Konstantinápoly, március 8. A szultán a görög királynak a gyémántokba foglalt Iftihar-rendet adományozta.

Sándor király tósztja.

Belgrád, március 8. A tegnapi diszebéden *Sándor* király a Szerbiában képviselt uralkodók egészségére üritette poharát. A szerbek — ugymond a király — akik ma ünneplik a királyság proklamálásának 21 évfordulóját, boldogok, hogy ez idő alatt a béke és rend eleme lehettek a Balkán-félszigeten és azok akarnak maradni továbbra is amiben azt hiszik hogy számitbatnak Európa uralkodóinak támogatására. *Szedhi* basa török követ a diplomáciai kar nevében a királyi párt éltette.

Nagy Frigyes szobra Amerikában.

Washington, március 8. *Roosevelt* elnök báró *Speck* német ügyvivőnek átadta válaszát a német császár javaslatára, hogy *Nagy Frigyes* szobrának leleplezését 1904-re halasszák. Az *elnök* hozzájárult e kivánsághoz és hozzátette, hogy 1903-ban amidőn a hadiiskola épitése előrehaladottabb stádiumban lesz, lehetséges lesz az átadás szertartását oly ünnepséggel megülni, amely megfelel az ajándékozó méltóságának és az ajándék becsének.

A bukaresti panama.

Bukarest, március 8. A román járadékcimletek huzásainál történt visszaélések ügyében letartóztatták *Haimovics* pénzváltót, akit avval vádolnak, hogy egy *Dumitresco* nevü kötelességszegő hivatalnokon zsarolást követett el.

A forrongó Balkán.

Konstantinápoly, március 8. A macedóniai vilajetekre nézve a politikai amnesztiát a hétfőn kezdődő durband-bejram ünnep alkalmából fogják publikálni, de időközben részben már végrehajtják. A ma Drinápolyba és Serresbe küldött 10.000 fegyver csupán a fegyverraktárak kiegészitésére van szánva. Az a hir, mely szerint az angol nagykövet a Jildiz-palotában lépéseket tett a reformoknak a kis-ázsiai vilajetekre való kiterjesztése iránt, angol részről megcáfoltatik. *Ormanian* örmény-gregoriánus patriárka az utóbbi időben ismételten felhivta a Jildiz figyelmét a kis-ázsiai vilajetek viszonyaira. Tegnapelőtt közölték vele, hogy a porta táviratilag azt a rendeletet küldte oda, hogy az összes lakossággal egyformán bánjanak.

Konstantinápoly, március 8. A legutóbb Ipeken, Djakován és környékén tartott albán népgyülések aggodalmakra adtak okot, hogy ez a mozgalom egész Albániára kiterjed. De hiteles adatok nyomán konstatálható, hogy ebben a mozgalomban számos kiváló albán lakos nem vesz részt. Az ezen mozgalomtól távol álló albánok kebelében komoly nemzeti kulturtörekvések vehetők észre.

Közgazdasági távirat.

Prága, március 8. A Közép-Csehországi Cukorgyárosok Egyesülete ma teljes ülést tartott melyen a cukoradótörvényt tárgyalták. Hosszabb vita után határozatot fogadtak el, mely szerint táviratilag felkérik a képviselőház elnökségét, hogy a réparayonirozási törvényt, mielőtt a parlamentben tárgyalják, mezőgazdákból és cukorgyárosokból álló anket elé terjesszék. Egy másik határozat azt mondja, hogy felhivják a kormányt, hogy haladéktalanul tegyen lépéseket a brüsszeli állandó bizottság egybehivására, hogy eldöntessék, vajjon és mennyiben ellenkezik az osztrák cukorkontingentálási törvény a brüsszeli konvenczióval.

KÖZGAZDASÁG

A magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja ma tartotta rendes közgyülését *Mándy* Lajos nyug. miniszteri tanácsos elnök elnöklete alatt. Miután az elnök bejelentette, hogy a közgyülésre 144 részvényes jelent meg, akik 5157 részvényt 1032 szavazattal képviselnek, a jegyzőkönyv vezetésére dr. Horváth Tivadar igazgatósági titkárt kérte fel. A közgyülés elfogadta az igazgatóság javaslatát, mely szerint a tavalyi áthozattal kitüntetett 572 161 korona 73 fillér tiszta nyereségből részvényenkint 55 korona (5½%) kifizettessék, 80642 korona 90 fillér a tartalékok növelésére forditassék, 100 000 K. értékpapir-árfolyamkülönbözeti tartalékalap létesitessék és 24 308 korona 32 fillér uj számlára vitessék át. A közgyülés elhatározta továbbá, hogy az igazgatóságot, amely eddig huszonnégy tagból állott, hat uj taggal szaporitja. Uj igazgatósági tagokká megválasztattak közfelkiáltással: *Blaskovics* Ferenc, dr. *Janics* Imre, *Leitner* Zsigmond dr. *Lukács* György, *Popper* Bernát (Bécs) *Széesi* Pál és *Hurada* Félix (Fiume). A évi jelentés kiemeli azt az örvendetes lendületet, mely az évek óta tapasztalható pangást felváltotta és hogy ez az intézet cimleteinek kelendőségére és forgalmára annyira kedvező befolyással volt, hogy az elhelyezést kereső tőke igényeinek teljes mértékben alig tudott megfelelni. A záloglevelek nagy kelendősége folytán odatörekedett a társaság, hogy a hazai vidéki pénzintézetek közül minél többet vonjon üzleti működésének körébe, ez sikerrel is járt mert a vidéki intézetek közül többen jelentkeztek üzleti összeköttetés végett. A mérleget hátrányosan befolyásolta a kamatlábnak a hanyatlása és hogy ennek dacára mégis az előző évinél kedvezőbb üzleti eredmény áll a közgyülés előtt, a jelzálogüzlet örvendetes fejlődésének köszönhető. Az a felmerült eszme, hogy a vidéki pénzintézetek által beterjesztett váltók visszleszámitolásával és betétek közvetitésével is foglalkozzék az intézet, a pénz- és hitelviszonyok mai alakulata mellett alig járna sikerrel, ámde e fontos kérdéssel az igazgatóság állandóan foglalkozik. Végül elnatározta a közgyülés, hogy a Tükör-utba 5. számu állami házat, mely az ujonnan épülő tőzsde közelében van, az intézet céljaira megveszi. Ezután a közgyülés megadta ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelő-bizottságnak a felmentést.

A kisbirtokosok országos földhitelintézete vasárnap tartotta évi közgyülését, amelyen az elnöklő vezérigazgató mindenekelőtt bejelentette, hogy az intézet nagynevü elnöke *Bittó* István meghalt. Meleg szavakban méltatta a megboldogultnak az intézet felvirágoztatása körül szerzett érdemeit. A közgyülés elhatározta, hogy ez érdemeket jegyzőkönyvben örökiti meg, a gyászoló családhoz részvétiratot intéz, a temetésen testületileg jelenik meg. Ezután megkezdődött a közgyülés, melynek legfontosabb tárgya volt az alapszabálymódositás. Az intézet vezetősége ugyanis kölcsöneinek hozzáférhetőbbé tétele és az adósok érdekében több módositást hozott javaslatba. Különösen fontos két ujitás. Az egyik, hogy a multévi közgyülés határozatából kifolyólag az intézet kölcsöneinek minimumát az eddigi 600 koronáról 300 koronára szállitotta le, ami által lehetővé tette, hogy az egész kis vagyonnal rendelkező gazdák is igénybe vehessék az olcsó kölcsön jótéteményét, A másik fontosabb ujitás pedig az, hogy az intézet kirendeltségek felállitását határozta el. E kirendeltségek célja, hogy az amortizációs kölcsönöket kevéssé ismerő kisbirtokosokat annak előnyeiről felvilágositsa, másrészt, hogy a felek érintkezését az anyaintézettel megkönnyitse, közvetlenebbé tegye s a közvetitési költségektől lehetőleg megkimélje. Ezen két legfontosabb módositáson kivül az intézet vezetősége még egyéb, horderejükben szintén jelentékenyebb módositást terjesztett elő, ilyenek: a) a jövőre nyujtandó kölcsönöknél az eddigi kötelező előleges részletfizetésen kivül a felhatalmazás arra, hogy az intézet az utólagos járadékfizetésre térhessen át; b) a felhatalmazás arra, hogy az igazgatóság az önhibájukon kivül hátralékos adósokkal szemben az eddiginél méltányosabb eljárást követhessen; c) a kölcsön felmondási szabályainak egyszerüsitése. A közgyülés a javasolt közérdekü ujitásokhoz egyhangu lelkesedéssel hozzájárult. A zárszámadások jóváhagyása után a felmentést megadták. A közgyülés *Perzeviczy* Albert v. b. t. tanácsost alelnökké, az üresedésben levő igazgatói állásra pedig *Rudnyánszky* Bélát választotta meg. A kilépő *Heller* Gábor és *Lánczy* Gyula igazgatók ujból megválasztattak. A felügyelő-bizottságba elnöknek *Galgóczy* Károly, tagokul *Ehrer* Viktor, dr. *Bochkor* Károly, *Darvay* Fülöp és dr. *Draskovics* István választattak meg. A jelentések közül csupán azt emeljük ki, hogy az intézet fennállása óta kiüzetett kölcsönök 96.60%-a 12.000 koronán alul van, s hogy az előző évi 13.80 féllel szemben 1902-ben mar 2453 félnek engedélyeztetett kölcsön. Ez adatok eléggé igazolják, hogy az intézet az alapszabályokban kije ölt közhasznu céljának minden körülmények közt s anyagi áldozatok árán is megfelelni kiván. A közgyülés után igazgatósági ülés volt az alapszabálymódositások folytán szükséges teendők tárgyában.

Az Ujlaki Tégla- és Mészégető Részvénytársulat tegnap tartotta évi rendes közgyülését. *Wellisch* Alfréd igazgatósági elnök mint a közgyülés elnöke konstatálja a közgyülés szabályszerü egybehivását és határozatképességét s a jegyzőkönyv vezetésével dr. *Faracs* Marcel, annak hitelesitésével pedig *Roth* Illés és *Berger* Mór részvényeseket bizta meg. Az igazgatóság által előterjesztett üzleti jelentésből kitünik, hogy részben az épitési ipar még mindig nyomasztó helyzete, részben pedig a nyomott tégeaárak folytán nyereség nem volt elérhető, dacára ennek az üzletév üzemveszteség nélkül záródott. *Wellisch* Alfréd elnök meleg szavakban megemlékezik a folyó év kezdetén elhunyt s a társulatnak számos éven át volt igazgatósági tagjairól: fe sőhegyi dr Dégen Gusztávról és Hirschler Frigyesről, méltatta azok érdemeit a vállalat fejlesztése körül s inditványozta, miszerint emlékük jegyzőkönyvileg örökittessék meg. — Végül megemlékezett az elnök *Müller* József vezérigazgató kiváló érdemeiről, ki a lefolyt évben ülte meg belépésének 30 éves évfordulóját s akinek müködése a társulat felvirágzásának története. A megjelent részvényesek nevében *Goldfinger* Gábor mondott meleg hangon köszönetet az igazgatóságnak és tisztikarnak, körültekintő, célludatos munkásságáért. Az ezután megtartott igazgatósági ülésben *Wellisch* Alfréd elnöknek, cserkuti *Engel* Miksa a elnöknek választatott meg.

Szesztüzlet. (A *Budapesti Napló* tudósitójától.) Vevők nagymérvü tartózkodása következtében csak kevés üzlet létesült és a forgalom többnyire a régi kötések lebonyolitására szoritkozott. Mai jegyzések: nyerszszeszért finomitók részére: 36½—37½, finomitott szeszért nagyban adózatlanul: 44½—45.—, adózva 143·50—144·— kicsiben 46—47, illetve adózva 145.—146.—; denaturált szeszért nagyban 32½—33.—, kicsiben 34—35 koronával, hordóval együtt helyben.

Napirend.

Naptár: Hétfő, március 9. — Római-katholikus: Franciska. — Protestans: Franciska. — Görög-orosz: (február 24.) Ján. fejedm. — Zsidó: Adar 10. — Nap kel: 6 óra 10 perckor. — Nyugszik 5 óra 39 perckor. — Hold kel: 12 óra 1 perckor délután. — Nyugszik: 3 óra 12 perckor éjjel.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

Nemzeti Muzeum. Allat- és ásványtára nyitva 9 órától 1-ig.

A Nemzeti Szalon tavaszi kiállitása nyitva délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődij 50 fillér.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

Muzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár zárva.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körut 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sólyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődi 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váczi-körut 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállitása és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás (melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váczi-körut 32. szám alatt.

M. KIR. OPERAHAZ.

1903. március hó 9-én.
Az Országos Szinészegyesület nyugdijalapja javára

A szentivánéji álom.

Szinmü 5 felv. irta Shakespeare, ford. Arany János.
Zenéjét szerzette Mendelssohn Bartholdi Bódog.

Személyek:

Theseus	Gál	Vackor	Egressy
Egeus	Abonyi	Gyalu	Kőrösmezei
Lysander	Beregi	Zuboly	Gabányi
Demetrius	Császár	Dudás	Dezső
Philostrat	Mészáros	Hippolita	Paulayné
Hermia	Gerő L.	Oberon	Nagy Ib
Titánia	Török I.	Puck	Ligeti

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Hétfő, 1903. március hó 9-én.

Medea.

Szomorujáték 5 felvonásban. Irta Grillparzer.

Személyek:

Kreon	Bakó	Medea	Jászai
Krezua	Hegyesi	Góra	Boér H.
Jazon	Pálfi	A követ	Hetényi

Kezdete 7 orakor.

VIGSZINHAZ.

Hétfő, 1903. március hó 9-én.

Kéz kezet mos.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta Herczeg Ferenc.

Személyek:

Zentay	Balassa	Eberle	Kazaliczky
Mariette	Kertész	Klotild	Hegedüsné
Özv. Vivóné	Csillag T.	Faragó	Bárdi
Berkenyey	Fenyvessi	Szergiusz	Győző
Tatár	Vendrei	Lőrinc	Hegedüs
Sólyom	Góth	József	Tanay
Borhidy	Szerémy	Béni	Rónaszéky
Kabóczay	Tapolczai	Kemény	Fekete

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Hétfő, 1903. március hó 9-én.

Bob herceg.

Regényes nagy operett 3 felvonasban. Irták Martos Ferenc és Bakonyi Károly. Zenéjét szerz. Huszka J.

Személyek:

A királynő	Krecsányi	Táncmester	Ujvári
György, fia	Fedák Sári	Tom bátya	Szerdahelyi
Viktória	Dóri	Annie, lánya	Harmath
Lancaster	Pázmán	Plumpudding	Nyárai
Pompoinus	KovácsM.	Gipsy	Kiss
Hopmester	Solymosi	Pickvick	Parányi

Kezdete 7½ órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Hétfő, 1903. március hó 9-én.
Pálmay Ilka asszony vendégfelléptével.

A bajusz.

Daljáték 3 felvonásban. Irta Verő György.

Személyek:

Kozáry József	Szilágyi	Lerchenbach	Szomori
Amália	Sziklainé	Lansky Jenő	Delli
Mathilda	Pálmay	Rosette	Tomcsányi
Plachwitz	Sziklai	János	Tellagi
Kozáry Gábor	Ráthonyi	Kertész	Lenkeffi
Ilona	Horváth	Bankár	Fekete

Kezdete 7 órakor.

URANIA SZINHAZ.

Hétfő, 1903. március hó 9-én.

A fehér cár birodalma.

Kezdete 7½ órakor.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.
Ma és mindennap:
INDRA
Carola és Mariot felléptével
továbbá Monna Vanna paródia
előadása a Tarka Szinpadon.
Werner Tercsi Captivée
Mackwegs Castella
Wallno-Marinetta
Mlle Debanga
Brunins
Utazás a holdba
Nappali pénztár d. e. 10—1 és d. u. 3—6-ig.
A télikertben reggel 5 óráig Vörös Elek cigányzenekara hangversenyez.

HOLLÓS J
Finom uri fehérnemüek
készitője
BUDAPESTEN.
kizárólag V., Dorottya-utca 10.
Alapitva: 1867.

Most jelent meg az ATHENAEUM irod. és nyomdai r.-t. kiadásában, BUDAPEST, VII., Kerepesi-út 54 és úgy ott, valamint minden könyvkereskedésben megszerezhető:

Közigazgatási Törvénytár

DÁRDAY SÁNDOR
általánosan elterjedt, nélkülözhetlen munkájának

III. pótkötete
Uj folyam •1903.•

Ezen most megjelent kötet az előbbi 10 kötet kiegészitéseül szolgál s tartalmazza mindazokat a fontosabb törvényeket és rendeleteket, melyek az előbbi kötetek megjelenése óta a közigazgatás terén kibocsájtattak. Az uj pótkötet tartalmából felsoroljuk a következőket:

ELSŐ RÉSZ.
Közjog. — Szervezet.
A közigazgatási eljárás egyszerüsitéséről. – Végrehajtási utasitás hozzá. – Vármegyei ügyviteli szabályzat. – Járási ügyvitel. – Ügyviteli szabályzat községi és körjegyzők részére. – Ügyviteli szabályzat közigazgatási bizottságok részére. – Gyámügyi ügyviteli szabályzat árvaszékek részére. – Gyámügyi ügyviteli szabályzat a községek és járások részére. – Utasitás a kézbesitési eljárás tárgyában. – A vármegyék pénztári és számvevőségeinek ellátásáról. – Utasitás a vármegyei gyámpénztáraknak a kir. állampénztárakban (adóhivatalokban) való kezeléséről, az árvapénzek gyümölcsöztetéséről és a gyámügyi ügyvitelről. – Utasitás a m. kir. pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvevőségek, illetőleg számvevőségi kirendeltségek által ellátandó vármegyei központi számvevői szolgálat tárgyában.

MÁSODIK RÉSZ.
Népoktatás.
Utasitás az állami elemi népiskolai gondnokságok szervezete és ügyrendje tárgyában. – Utasitás a községi iskolaszékek, valamint a községi elemi népiskolák tanitói, illetve igazgató-tanitói részére. – A gazdasági ismétlő-iskola szervezete és tanterve. – A gazdasági ismétlő fiu- és leányiskola tanitási terve.

HARMADIK RÉSZ.
Rendészet.
A kivándorlásról. (1903. évi törvényczikk.) – Az útlevélügyről. (1903. évi törv.-czikk.)

Közegészségügy.
A községélyre szoruló 7 éven felüli gyermekek gondozásáról. (1901. évi XXI. t.-czikk.)

Iparügy.
(Keresk. min. rend.) A fényképészetnek és vele rokon foglalkozásoknak müipari természete tárgyában. – A megrendelések gyüjtésére vonatkozó törvény némely rendelkezéseinek módositásáról. – Utasitás az iparfelügyelet és kazánvizsgálat tárgyában. – Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről.

NEGYEDIK RÉSZ.
Gazdasági törvények
A birtokos és gazdatiszt közötti jogviszony szabályozásáról. (1900: XXVII. t.-czikk.) – Az erdőmunkásokról. (1900: XXVIII. t.-czikk.) – A dohánytermelők és a dohánykertészek közötti jogviszonyok szabályozásáról. (1900: XXIX. t.-czikk.) – A gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárról. (1900: XVI. t.-czikk.) – Utasitás a gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárról szóló 1900: XVI. t.-cz., valamint az ezen törvény kiegészitéséről szóló 1902. XIV. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

Mint ebből a bő tartalomból is kitünik, a kiegészitések, pótlások és ujitások folytán a »Közigazgatási törvénytár« ezen legujabb pótkötete nélkülözhetetlenné vált mindenkire, kinek az előbbi kötetek megvannak.
Ára diszes és tartós vászonkötésben 12 korona.

PAPIER WLINSI
Több mint 30 esztendeje csalhatatlan szer, hogy mell bántalmait, náthát, nyakfájást, pheumatizmust, tagszaggatást a leggyorsabb módon gyógyitsuk.
Tessék a Wlinsi nevet kérni.
Paris, 31 Rue de Seine, Paris.
Kapható Budapesten Török Józsefnél.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Kedd	Mignon	Lady Windermere legyezője	Kovácsné	Bob herceg	A bajusz
Szerda	Nincs előadás	Annuska	Kovácsné	Bob herceg	A bajusz
Csütörtök	Moharózsa.	Halálos csönd	Kovácsné	Bob herceg	Grant kapitány gyermekei A bajusz
Péntek	Nincs előadás	Trónkereső	Kovácsné	Bob herceg	A bajusz
Szombat	A walkür	Monna Vanna	Kovácsné	Bob herceg	Gotterhalte
d. u. Vasárnap		Pogány Gábor	Bacsányi	Kossuth Lajos	A bajusz
este	Hunyady László	Thurán Anna	Kovácsné	Bob herceg	Gotterhalte

Olcsóbb és jobb, mint bárhol.
Legnagyobb budapesti BUTOR-áruház
több száz szoba divatos asztalos és kárpitos butor, u. m.: barokk, angol, szecesszió, ó-német stb. stilben a legegyszerübbtől a legfinomabbig a legmodernebb fazónban, a garniturák behuzása selyem, plüss, francia- és angolszövetekkel, készen, raktáron kizárólag jó minőségben.
A tartósságért több évi kezességet nyujtunk.
Varga Mihály és Társai
magy. butoripar-társasága
BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., Kigyó-tér sarok.
A legujabb butor-albumunkat több mint 457 képpel 25 kr. beküldése ellenében bérmentve küldjük. Bevásárlás esetén a 25 krajcárt visszaadjuk.
Olcsóbb és jobb, mint bárhol.

Magyar Könyvtár
VERSES MÜVEK.
Szerkeszti RADÓ ANTAL
Kiadja
Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedése BUDAPEST, Andrássy-ut 21.
Egy-egy szám ára 30 fill. Kapható minden könyvkereskedésben.

Ábrányi Emil. Márcziusidalok és egyéb költemények. (85 sz.)
Arany János válogatott balladái. Isk. kiad. (11—12. sz.)
— Toldi. Isk. kiadás. (69—70. sz.)
Arany János. Kisebb költeményeiből, szemelvények. Iskolai kiadás. (74—75.)
— Toldi estéje. Iskolai kiadás. Bánóczi J. bevezetésével. (87—88. sz.)
— Az első lopás. Jóka ördöge. Isk. kiadás. (101. sz.)
— Szemelvények. „Toldi Szerelmé"-ből. Iskolai kiadás. (102—105.)
Arany János. Katalin. Keveháza. Szt.-László füve. Isk. kiadás. (121—122.)
— Buda halála. Iskolai kiadás. Bevezetéssel ellátta Moravcsik G. (137—139. sz.)
— Vojtina Ars poetikája. Isk. kiadás. Bevezetéssel ellátta Kelemen Béla. (144. sz.)
Balassa Bálint válogatott költeményei. Kiadja Erdélyi P. (186. sz.)
Berzsenyi Dániel válogatott versei. Bevezetéssel. (3. sz.)
Csokonai Vitéz Mihály Dorottya Négyesy László bevezetésével. (10. sz.)
Coppée. A kovácsok sztrájkja. Forditotta Radó Antal. (4.)
Faludi Ferencz. Versei. Bevezette Ferenczi Zoltán. (249.)
Gvadányi. A peleskei nótárius. (79. sz.)
Heine költeményeiből. Forditotta Endrődi Sándor. (182. sz.)
Kalevalából (a). (A Lemminkäjnen runók.) Forditotta Vikár Béla. (209. sz.)
Kisfaludy Károly válogatott költeményei. (19. sz.)
Kisfaludy Sándor válogatott regéi. (125. sz.)
Kölcsey Ferencz válogatott versei. (95. sz.)
Kuruczvilág költészete. (A.) (42.)
Lenau verseiből. Ford. Feleki Sándor. (262. sz.)
Magyar népballadák Morvay Győző bevezetésével. (52. sz.)
Magyar népdalok. Kiadta és bevezetéssel ellátta Kováts A. (150. sz.)
Ovidius költeményeiből. Forditotta prózában Paulovics Károly. (192. sz.)
Petőfi Családi versei. Kiadja Szinnyei F. (158. sz.)
— A helység kalapácsa. János vitéz Kiadja Bánóczi J. (163. sz.)
— Táj- és életképek. Kiadja Vajda Gyula. (171. sz.)
— Élete és költészete. Kiadja Somogyi Gyula. (210. sz.)
— Az apostol. Kiadja Jakab Ödön. (220. sz.)
— Elbeszélő költeményei. I. Kiadja Radó Vilmos. (230. sz.)
— Románczok. Kiadja Lenkei Henrik. (235. sz.)
Petőfi. Elbeszélő költeményei. II. kiad. Radó Vilmos. (240.)
— Barátság és szerelem. I. Kiadja Ferenczi Zoltán. (250. sz.)
— Barátság és szerelem. II. Kiadja Ferenczi Zoltán. (270. sz.)
— Haza és szabadság. I. Kiadja Radnai Rezső. (280. sz.)
— Haza és szabadság. II. Kiadja Radnai Rezső. (290. sz.)
— Vegyes költeményei. I. Kiadja Balassa J. (181. sz.)
— Vegyes költeményei. II. Kiadja Balassa J. (310. sz.)
Radó Antal. Két olasz költőnő. (173. sz.)
Szabolcska Mihály Versek. (34.)
Tennyson. Arden Enoch. (50. sz.)
Tinódi Sebestyén válogatott históriás énekei. (145. sz.)
Vergilius Aeneise. I. Ford. Baróti Szabó Dávid. Kiadta Radó Antal és Tóth Rezső. (236—237. sz.)
Ugyanaz II. (293—294. sz.)
— III. (297—298. sz.)
Verseghy Ferencz válogatott költeményei. (166. sz.)
Virág Benedek válogatott költeményei. Bevezetéssel ellátta Zlinszky Aladár. (115. sz.)
Zrinyi Miklós. Szigeti Veszedelem. (8. sz.)

KOCH Testvérek szabó cég hazai munkásokat foglalkoztat és csakis izléssel, olcsó szabott árak mellett szállit. Károly-körut 26.
KOCH-féle szürke cheviott Redingott öltöny, kiváló olcsóság 18 frt. Árjegyzéket rögtön küld.

Kipróbált legjobb reuma szesz a dr. Weisz-féle Kament, ára 1 korona. Főraktár: Szt.-Erzsébet-gyógyszertár, Budapest, VII. ker. Erzsébet-körut 21.

SORSJEGYEK
melyek máshol el vannak zálogositva, saját pénzemmel váltom ki és azokra sokkal magasabb kölcsönt adok olcsó kamat mellett. — A kölcsönösszeg tetszés szerinti részletben törleszthető.
FLEISSIG SÁNDOR
BANKHÁZ
Budapest, Erzsébet-körut 2.

Ferenc József-kabát 3.— frt
Jaquett ... ... 2.— „
Frakk ... ... 3.— „
Nadrág ... ... 2.— „
Mellény ... ... —.50 „
Rothberger Jakabnál
Kristóf-tér 2. I. em.

Részletfizetésre
arany, ezüst, ékszerek, zsebórák és ingaórák olcsón kaphatók
Grünberger Ármin Béla
IV. Váci-utca 30. I. em. 23.

Sok pénzt!
100 koronáig keresheinek havonként, minden állásu egyének (mellékkeresetnek is). Közelebbit „Reell 51" alatt a MERKUR hirdetési osztályánál Stuttgart, Schickstrasse 6.

12 lóerejü gázmotor, alig használva, kitünő állapotban, olcsón eladó. Megtekinthető VI. Dalnok-utca 26. a gyárban.

Gummi
és halhólyag, v. francia, 2—12 kor.-ig. Capotes. 4—10 kor. tetja. Női óvszerek orvosi rendeletre. Kapható a
Magyar Orvosi Műszertárban
Budapest, VII., Kerepesi-ut 32. Rókus-kórházzal szemben. Árjegyzék ingyen és bérmentve. A vőös keresztre ügyeljünk.

NÉHÁNYSZÓ a TITKOS BETEGSÉGEKRŐL.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltünően sok az olyan ember, a kinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és a ki fiatalkori könnyelmüség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Itt a legfőbb ideje, hogy ezen szörnyü állapot megszünjék. Kell lenni valakinek, a ki a fiatalságot a nemi életről jóakarattal, őszintén és behatóan felvilágositsa, kell lenni valakinek, a kinek az emberek titkos bajaikat báran, tartozkodás nélkül és bizalommal elmondhatsák. De nem elég ám ezen bajokat bárkinek elpasnaszolni, hanem olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz kell fordulni, a ki a nemi életre vonatkozó jó tanácsokat tud adni és aki az esetleg már meglevő bajokon is tud segiteni, akkor majd megszünik a titkos betegségek létezése.

Ilyen magasztos hivatású és erre való Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos hirü intézete Budapest, VII. Kerepesi-ut 10), a hol a legnagyobb titoktartás mellett kaphat mindenki (ugy férfi, mint a nő) nemi életről felvilágositást, a hol a beteg vére és testnedvei megtisztulnak, idegei megerősödnek, az egész szervezet megszabadul a koranyagoktól-lelki kinjai megszünnek. Ezen intézet a benne alkalmazott és sok ezer betegen biztos és teljes eredménynyel használt gyógymódnál fogva a monarkiában uttörő és egyedülálló. A mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül, biztos sikerrel alaposan és gyorsan gyógyitja már sok év óta Dr. Palócz az ő specialis gyógymódjával még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, hugycső-, hólyag-, ideg- és hátgerinc-bajokat, sérveket, az önfertőzés és szifilisz utóbajait, magömlést-, elgyengült férfierőt (impotenciát), aranyeret, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármi oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szivesen adnak levelére kimeritő, titoktartó választ (a levélhez csak válaszbélyeget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kivánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is godoskodik. A rendelést Dr. Palócz önmaga és egyedül végzi naponta délelőtt 10 órától délután 6 óráig (vasárnap déli 1 óráig).

Cim: Dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista, Budapest, VII., Kerepesi-ut 10.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.